

สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ณัฐวุฒิ ชูสกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กรกฎาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของ
ณัฐวดี ชูสกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กรกฎาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ของนายณัฐวุฒิ ชูสกุล แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....
(อาจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

.....
(อาจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

.....
(รศ.ดร.วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาภายนอกภาควิชา)

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ.ดร.ประวิต เอรารธรรม์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ.เทียนศักดิ์ เมฆพรรณโอสถ)

ผู้รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 24 เดือน ก.ค. พ.ศ. 2556

ประกาศศุภกฤต

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก อาจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ อาจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนนท์ ประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องผู้ศึกษาค้นคว้า ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา บุคลากรสำนักการศึกษา และคณะครู โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นอย่างดี พร้อมทั้งครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจให้การช่วยเหลือสนับสนุน จนเอกสารฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา และผู้มีอุปการคุณต่อผู้ศึกษาค้นคว้า ตลอดทั้งบูรพาจารย์ ที่ได้ให้การศึกษอบรม สั่งสอน ให้มีสติปัญญา ความเชื่อมั่น ความมุ่งมั่น กล้าหาญ อดทน และคุณธรรมทั้งเครื่องชี้นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของผู้ศึกษาค้นคว้า

ณัฐวุฒิ ชุสกุล

ชื่อเรื่อง สภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
ผู้ศึกษาค้นคว้า นายณัฐวุฒิ ชูสกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์
ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบข้อคิดเห็นในการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรสำนักศึกษา และบุคลากรโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Independent Samples)

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย นอกจากนี้ด้านสภาพการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ด้านสภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) ด้านสภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และด้านสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถและความถนัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$)

2. เปรียบเทียบสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นจำแนกตามเพศและตำแหน่ง พบว่า เพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นแตกต่างกัน ตำแหน่งต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น แตกต่างกันด้วย

TITLE Problems within Activities Developing Learners of the
Schools under Khonkaen Municipality
AUTHOR Mr. Nuttavut Choosakul.
ADVISOR Dr.Arthit Chathaiponrat
DEGREE M.Ed. **MAJOR** Educational Administration.
UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2556

ABSTRACT

The case was studied the problems within developing activities learners at Khonkaen municipal schools. The purpose of the study is to study the problems and development activities of learners in the municipal schools and to compare the findings in the development of the students in municipal school. The samples used in the study include the personnel office. Khonkaen municipality and school personnel under 111 tools used in the study by a query and an interview. Data analysis used statistics, frequency, percentage, means, standard deviation and t-test (Independent Samples).

The study found that

1. The problems of the school development activities under Khonkaen municipality has an average overall level ($= 3.87$) when considering the sort of average as the state of evaluation activities develop learners. Moreover, in the evaluation of activities to develop learners conditions have an average at a high level ($\bar{X} = 4.00$). The factors and reasons on the activities developing the students also have a high average level ($\bar{X} = 3.94$). The condition of process to manage the activities developing the students has a high average level ($\bar{X} = 3.85$). The teachers and staff who are involved in development of the learner. Have an average in high level ($\bar{X} = 3.84$). The state planning activities to develop students have an average in high level ($\bar{X} = 3.80$). And the problems of development activities according to ability and aptitude have an average in high level as well ($\bar{X} = 3.76$).

2. By comparing problems and activities to develop students in Khonkaen municipal schools based on sex and positions, we found the sex gives different opinions involving the problems in the procedures to develop the learners in the Khonkaen municipality school. The different positions in the schools also give different opinions involving the problems in the procedures to develop the learners in the Khonkaen municipality school as well.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	6
ลักษณะทั่วไปของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติฉบับปีพุทธศักราช 2542	20
แนวคิด หลักการ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม	26
บริบทของสำนักงานการศึกษา และโรงเรียนในสังกัดเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
งานวิจัยในประเทศ	36
งานวิจัยต่างประเทศ	39
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	43
วิธีการสร้างเครื่องมือ	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น	47
เปรียบเทียบสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่นจำแนกตามเพศและตำแหน่ง	54

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น	57
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
สรุปผล	58
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	60
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	66
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	67
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์	76
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า	82

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียน สังกัด เทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวม	47
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น ด้านสภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	48
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น ด้านหลักการและแนวทางของการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	49
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	50
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	51
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความสามารถความถนัด	52
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น ด้านการวัดประเมินผลกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	53
9 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามเพศ	54
10 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร ขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง	55

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กระบวนการพัฒนาทีมงานของ William Dyer	17
--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสำนึกพร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีมีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน (กรมวิชาการ. 2546) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาที่สมดุลอย่าง

เป็นองค์รวมทุกด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ด้วยเหตุผลดังกล่าว กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมมีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสารการแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติ จากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสนกษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน

ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมแล้วนำไปสู่เป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังภาพกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. มีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคน
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเป้าหมายการจัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อันจะนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

จากปรัชญาแนวคิดประมวลเข้ากับสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนของ

โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ที่มีสภาพพื้นฐานด้านคุณภาพด้านปัจจัยและด้านผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยมีรูปแบบการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้ทราบปัญหา ความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาและแนวทางการพัฒนากิจกรรมของโรงเรียน แล้วใช้เป็นข้อมูลพิจารณานำเสนอต่อหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดทั้งเพื่อเป็นผลดีต่อการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพก้าวหน้าและเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อที่จะให้บรรลุสู่เป้าหมายทางการจัดการเรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสืบต่อไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2553)

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

บุคลากรที่มี เพศ ตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ข้อสันเทษของสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับสำนักการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน และนำมาพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐบาล

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรประกอบด้วยบุคลากรสำนักการศึกษา และบุคลากรโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 11 โรงเรียน จำนวน 725 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
 - 2.1 บุคลากรสำนักการศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
 - 2.2 บุคลากรโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 11 โรงเรียน

3. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 3.1 เพศ
 - 3.2 ประเภทบุคลากร ประกอบด้วย
 - 3.2.1 ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา
 - 3.2.2 ผู้อำนวยการโรงเรียน
 - 3.2.3 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
 - 3.2.4 หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน / ผู้ได้รับมอบหมาย
 - 3.2.5 เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา
4. ตัวแปรตาม คือ สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
5. พื้นที่ศึกษา ได้แก่ สำนักงานการศึกษาสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น และโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 11 โรงเรียน
6. ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2555 ถึง 5 มิถุนายน 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพปัญหา หมายถึง อุปสรรคใด ๆ ที่เป็นตัวขัดขวางไม่ให้เกิดการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมในหลักสูตร โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้เปิดไว้ ให้เลือกตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหารกิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

กิจกรรม หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสารการแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

1. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
2. ลักษณะทั่วไปของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปีพุทธศักราช 2542
 - 2.1 เป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 2.2 แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 2.3 การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. แนวคิด หลักการ ทฤษฎีของการมีส่วนร่วม
4. บริบทของสำนักการศึกษา และโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

วิเชียร วงศ์คำจันทร์ (2523 : 32) สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า
 - 1.1 สภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายข้อ เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า มีการปฏิบัติสูงสุดในข้อกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และมีการปฏิบัติต่ำสุดในข้อการสำรวจความต้องการของผู้เรียนที่จะเลือกกิจกรรม / ชุมชน ตามความถนัดและความสนใจ
 - 1.2 ปัญหาการวางแผนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีปัญหาใน ระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายข้อ เมื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละข้อพบว่า มีปัญหาสูงสุดในด้านการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสม และมีปัญหาต่ำสุดในการจัดตารางเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. ด้านวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 2.1 สภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีการปฏิบัติสูงสุดในข้อ กำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน และมีการปฏิบัติต่ำสุดในข้อ จัดเวที / เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงานหรือความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2.2 ปัญหาวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีปัญหาสูงสุดในข้อ จัดเวที / เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงานหรือความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และมีปัญหาต่ำสุดในข้อ ตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตลอดภาคเรียน

3. ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า

3.1 สภาพการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีการปฏิบัติสูงสุดในข้อ การนำผลการประเมินไปจัดทำรายงานผลการดำเนินการบริหารการศึกษา และมีการปฏิบัติต่ำสุดคือ เปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง ตรวจสอบผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรม

3.2 ปัญหาการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีปัญหาในระดับ ปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายข้อ เมื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละข้อ พบว่า มีปัญหาสูงสุดในข้อ เปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง ตรวจสอบผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรม และมีปัญหาต่ำสุดคือ การมอบหมายภาระกิจการวัดผลประเมินผล ให้มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนและเป็นกิจลักษณะ

การศึกษา สภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออุบลรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร / ครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการวางแผนดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ทั้งผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอนหรือครูที่รับผิดชอบกิจกรรมและนักเรียน โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบายของโรงเรียน และกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ด้านงบประมาณ นับเป็นปัญหาสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากการวิจัยพบว่า การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการปฏิบัติกิจกรรมยังไม่เหมาะสม ไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้รับงบประมาณจัดสรรอย่างจำกัดโรงเรียนส่วนใหญ่ จึงขอรับการช่วยเหลือจากผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนเป็นหลัก

2. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาโดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ ปานกลาง มีการปฏิบัติสูงสุดคือ กำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมเพื่อชี้แจงให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อต้องการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียน เป็นการจัดครูผู้สอนหรือครูที่รับผิดชอบเข้าดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ซึ่งการดำเนินการส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนะไว้ในคู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จากการวิจัยยังพบว่า การจัดเวที / เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงาน หรือความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เป็นปัญหาสูงสุดด้านวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หรือครูผู้

รับผิดชอบ ไม่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งครูผู้สอนไม่ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการจัดกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมชุมนุม หรือกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการจัดเพื่อให้ผ่านไปปีหนึ่งๆ เท่านั้น และสาเหตุสำคัญประการหนึ่งอาจเกิดจากโรงเรียนประถมศึกษาไม่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับอัตรากำลังครูที่ไม่เพียงพอ คุณวุฒิของครูผู้สอนไม่ตรงวุฒิ ซึ่งครูส่วนใหญ่รับผิดชอบเป็นครูประจำชั้น สอนหลายกลุ่มสาระหรือหลายวิชา ไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่ทุ่มเทให้กับการปฏิบัติกิจกรรมอย่างจริงจังตั้งแต่จะพอใจที่จัดกิจกรรมตามที่ตนเองมีความรู้ ความสนใจและความถนัด และจะปฏิบัติตามคำสั่งหรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเท่านั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีเวทีแสดงผลงานหรือความสามารถ โดยขอความร่วมมือกับส่วนราชการอื่น ๆ องค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน ชุมชนได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงผลงาน หรือความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนไม่ได้กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือแนวทางการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ อย่างชัดเจน การขาดเทคนิควิธีการวัดผลประเมินผล ขาดเอกสาร เครื่องมือการวัดผลประเมินผล ครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ดีพอ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีกิจกรรมที่หลากหลายที่ซึ่งครูผู้สอนจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบายของโรงเรียน สนองความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนด้วย จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องประสานงานกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จัดให้มีการอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูผู้สอนเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการ การวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากผลการวิจัยยังพบว่า การวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง มีปัญหาสูงสุดคือ การเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง ตรวจสอบผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ในการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการประเมินการปฏิบัติกิจกรรม เพราะอาจมีความเข้าใจว่า นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และการตรวจสอบการวัดผลประเมินผล ดังนั้น โรงเรียนจะต้องจัดให้มีการให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว โดยการอบรมให้ความรู้ หรือปฐมนิเทศนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำโครงการปฏิทินงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะต้องกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ นิเทศ การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

1. การนำไปใช้

1.1 สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวม โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน จัดครูเข้าสอนตามความรู้ ความสามารถ ความถนัดและความสนใจเป็นหลัก แต่มีอุปสรรคที่งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ โดยจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากภาค

รัฐบาล จัดให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน โดยรวม โรงเรียนจะดำเนินการตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอแนะไว้ในหนังสือแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โดยดำเนินการตามสภาพความพร้อม และความต้องการของครูผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี โรงเรียนทุกโรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนกิจกรรมด้านอื่นๆ จะจัดตามสภาพความพร้อม และความต้องการของครูผู้สอนเป็นหลัก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หรือครูผู้รับผิดชอบ จะต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย เพื่อให้ ผู้เรียนได้เลือกเองตามความสามารถ ความสนใจและความถนัดอย่างแท้จริง

1.3 สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัดผลประเมินผล โดยรวม โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการวัดผลประเมินผล ตามแนวทางและวิธีการที่โรงเรียนกำหนด มีการกำกับติดตาม นิเทศ และรายงานผล และนำผลการประเมินไปจัดทำรายงานผลการดำเนินงานบริหาร การศึกษา แต่ปัญหาที่สำคัญที่ได้จากการวิจัยคือ การเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง ตรวจสอบผลการ ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งโรงเรียนให้ความสำคัญกับเรื่องนี้้น้อยมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการให้นักเรียน ผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงงาน โดย เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ศักยภาพทางความสามารถด้านต่างๆ ที่มีอยู่ ให้มากที่สุด ซึ่งจะมีผลให้นักเรียน ผู้ปกครอง มีความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การ สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และได้คุณภาพยิ่งขึ้นไป

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรศึกษาสภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถความถนัด และความสนใจของผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา

ในการดำเนินการศึกษาครั้งนี้ใช้กลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ คือการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) และการพัฒนาทีมงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะพึงประสงค์ตามหลักสูตร ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องจัดให้เหมาะสม สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียน และสังคมครูจึงจำเป็นต้องแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อที่จะ ได้นำความรู้มาใช้ในการพัฒนางานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการ อย่างหนึ่งที่จะทำให้ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และร่วมกันหา แนวทางหรือวิธีการที่จะนำมาใช้ในการพัฒนางานของตนให้ดียิ่งขึ้น มีท่านผู้รู้ได้ให้ความหมายของการ ประชุมเชิงปฏิบัติการไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 28) มีการฝึกอบรมอีกชนิดหนึ่งซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคดังกล่าวคือการประชุมฝึกปฏิบัติการ (Work Shop) เพราะว่าเทคนิคนี้เป็นทั้งทางด้านวิชาการ หรือทฤษฎี (Theory) และด้านปฏิบัติ (Practice) สำหรับทางด้านปฏิบัตินั้นก็คำนึงถึงสถานการณ์หรือ โลกอันแท้จริง (Realsituation) อันจะมีส่วนเสริมสร้างให้ผู้เข้ารับการอบรมนำเอาสิ่งที่ตนเรียนรู้ไปปฏิบัติสภาพการทำงานที่แท้จริงของเขา

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 13) การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การพบปะการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ปัญหาทางภาคปฏิบัติในระหว่างที่มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้ว และมีความสนใจที่จะแก้ปัญหานั้นร่วมกัน

สมคิด บางโม (2540 : 173) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) วัตถุประสงค์นี้ การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการประชุมที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับประสบการณ์ และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปใช้หรือมุ่งสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิดขึ้นในการประชุมเพื่อนำกลับไปใช้ในหน่วยงานของตน เช่น ฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือหรือร่วมกันสร้างคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1. เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติจริง
2. เพื่อให้เกิดผลงานใหม่ๆ ขึ้น
3. ส่งเสริมความร่วมมือของสมาชิก

วิธีดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1. วิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิบัติเพื่อเป็นพื้นฐาน
2. แบ่งกลุ่มปฏิบัติ
3. รายงานผลของกลุ่มต่อที่ประชุมใหญ่
4. สรุปผลการรายงานและพิมพ์เผยแพร่

ข้อดีของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้เข้าประชุมมีโอกาสปฏิบัติจริงตามที่สนใจ
2. บรรยายภาคเป็นกันเองไม่น่าเบื่อ
3. เป็นการพัฒนาความรู้และประสบการณ์

ข้อจำกัดของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1. เหมาะสำหรับการประชุมกลุ่มเล็กๆ
2. ถ้ามีกลุ่มย่อยมากจะทำให้เสียเวลามาก

สรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นเทคนิคในการพัฒนาความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของบุคลากรในหน่วยงานได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะผู้เข้าร่วมประชุมจะได้ทั้งความรู้ในด้านทฤษฎี และการลงมือปฏิบัติ หรือร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้วิธีการ หรือเครื่องมือที่จะนำไปใช้แก้ปัญหา หรือพัฒนางานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การพัฒนาทีมงาน

ความหมายของทีมงาน

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2535 : 142) ทีมงานนั้นเกิดจากความหมายมากกว่ากลุ่มคนที่รวมตัวกันเฉย ๆ เพราะทีมงานจะรวมไปถึงผู้นำกลุ่ม กระบวนการตัดสินใจในกลุ่ม การใช้

ทรัพยากรของกลุ่มให้เกิดประโยชน์สูงสุดและการผสมผสานสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งจะมีผลอย่างมากต่อการทำงานร่วมกัน เป้าหมายของการสร้างทีมงานจึงเป็นการสร้างทีมที่มีการทำงานอย่างมีชีวิตชีวา แทนที่จะเป็นเหมือนเครื่องจักรและมีการประสานการทำงานของสมาชิกทุกคนในทีมให้มุ่งไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

ถวัลย์ มาจรัส (2539 : 445) กลุ่มบุคคลที่รวมกันเพื่อปฏิบัติภารกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งอาจจะเป็นการถาวรหรือทีมงานชั่วคราว

สง่า ไชยมั่ง (2542 : 10) กลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายและหน้าที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2543 : 5) การรวมตัวของคนหลาย ๆ คนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างสม่ำเสมอในช่วงเวลาหนึ่ง คนเหล่านั้นจะมีการรับรู้ในตนเองว่า พวกเขาขึ้นต่อกันและกันในอันที่จะปฏิบัติการเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีการตั้งข้อสังเกตว่าทีมงานก็คือกลุ่มเพียงแต่ต้องการจะเน้นให้เด่นชัดว่าเป็นกลุ่มทำงาน ซึ่งสมาชิกทุกคนมีภารกิจที่ต้องทำงานประสานกันตามบทบาทของตน เพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุเป้าหมายร่วมกันของกลุ่ม

เกลน วารีย์ (ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ และคณะ. 2544 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Glen Varney. 1977 : 84) ให้ความหมายของทีมงาน หมายถึง กระบวนการพัฒนาของกลุ่มบุคคลที่ทำงานด้วยกันเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้เรียนรู้ว่าจะทำอะไรจึงจะสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายทั้งของตนเองของกลุ่มหรือขององค์การบริหารในขณะเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของทีมงาน

การพัฒนาทีมงานจะให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องมีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สอดคล้องกัน เป้าหมายของกลุ่มต้องเป็นที่เข้าใจชัดเจนโดยทั่วกัน สนองความต้องการของสมาชิกทุกคน กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและสร้างความผูกพันระหว่างสมาชิกในระดับสูงที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย
2. ความเปิดเผย และเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา สมาชิกถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกต่อกันอย่างตรงไปตรงมา ความเปิดเผย คือการให้ข้อมูลข่าวสาร ความคิด การรับรู้และความรู้สึกอย่างเสรีตามธรรมชาติ
3. การยอมรับสนับสนุนและไว้วางใจ การสนับสนุนคือ การทำให้เข้มแข็งขึ้นด้วยการเข้าไปช่วยและให้กำลังใจ ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่มเพื่อสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งต้องอาศัยผู้อื่น สิ่งแรกที่สุดที่ทุกคนต้องการคือโอกาสที่จะได้แสดงความต้องการ ดังนั้นการรับฟังจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญให้ผู้อื่นได้ร่วมงานตามความรู้ความสามารถถือเป็นการสนับสนุนในรูปแบบหนึ่ง
4. ความร่วมมือและการใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ ความร่วมมือ คือการทำงานร่วมกันเพื่อแบ่งผลกำไรด้วยกัน ผลที่ได้รับอาจเป็นรางวัลทางวัตถุหรือความสุขทางใจได้
5. กระบวนการทำงานและการตัดสินใจที่เหมาะสม กระบวนการตัดสินใจต้องยืดหยุ่นได้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการในสถานการณ์หนึ่งๆ กล่าวคือมีความสมดุลกันระหว่างเวลาทรัพยากรกับวิธีการตัดสินใจที่จะใช้ในแต่ละเรื่อง การตัดสินใจที่สมาชิกมีความเห็นพ้องนับว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

6. ภาวะผู้นำที่เหมาะสมในทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำจะต้องกระจาย อย่างทั่วถึงในหมู่สมาชิก เมื่อมีความต้องการผู้นำเกิดขึ้น สมาชิกมีโอกาสเป็นผู้นำตามความเหมาะสมกับความต้องการในสถานการณ์นั้นๆ ทุกคนได้มีส่วนร่วมทุกคนได้รับการรับฟัง ยอมรับในความรู้และความสามารถของกันและกันผลัดกันเป็นผู้นำและผู้ตามหมุนเวียนสลับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

7. การประเมินผล ทีมงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องการประเมินผลอยู่เสมอ การประเมินผลช่วยในการปรับปรุงการทำงานของทีมงานโดยช่วยในการพิจารณาว่าการทำงานของทีมงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ช่วยปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจทำให้วัตถุประสงค์ชัดเจนขึ้นและสร้างเสริมสนับสนุนความเปิดเผยไว้วางใจเพราะความเชื่อตรงระหว่างสมาชิก

8. การพัฒนาตนเองของสมาชิก ทีมงานที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการผสมผสาน ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่แตกต่างกันของสมาชิก ดังนั้นทักษะและความชำนาญของสมาชิกแต่ละคนจึงมีความสำคัญ ทุกคนต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

9. ความสัมพันธ์กับทีมงานอื่น การทำงานคนเดียวย่อมทำให้ผลงานของกลุ่มที่แตกต่างกัน ขาดความร่วมมือ ดังนั้นควรมีสัมพันธ์กับทีมงานอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ลักษณะทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

ธงชัย สันติวงษ์ (2538 : 45) ลักษณะของการทำงานเป็นทีม ดังนี้

1. บรรยากาศขององค์กรมีแนวโน้มที่เป็นแบบบูรณนิยม ไม่มีแนวทางที่ตึงเครียดเป็นบรรยากาศที่คนทำงานมีความเกี่ยวข้องและสนใจ
2. มีการอภิปรายกันอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของแต่ละคน
3. งานหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เข้าใจโดยแจ่มแจ้งจากทุกคน และได้รับการยอมรับจากบรรดาสมาชิก มีความอิสระเสรี ในการอภิปรายปัญหาในประเด็นต่าง ๆ
4. บรรดาสมาชิกในกลุ่มยอมรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน
5. แม้จะมีการขัดแย้งกันคนในกลุ่มก็ยังมีความรู้สึกที่จะอยู่ร่วมทำงานด้วยกันได้
6. มีการตัดสินใจ โดยความเห็นร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทุกคนเห็นด้วยว่าไปด้วยกันได้
7. การวิจารณ์เป็นไปอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาไม่มีการมุ่งโจมตีกันเป็นการส่วนตัวทั้งต่อหน้าและลับหลัง การวิจารณ์เป็นไปเพื่อสร้างสรรค์
8. ทุกคนมีอิสระเสรี ในการแสดงความรู้สึกและแนวคิดในการที่จะนำมาเป็นเครื่องมือแก้ปัญหา
9. เมื่อมีความจำเป็นในการปฏิบัติงาน การมอบหมายการงานได้รับการยอมรับอย่างดีจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง
10. ประธานของกลุ่มไม่ใช่อิทธิพลส่วนตัวเหนือสมาชิกของกลุ่มคนอื่นๆ หรือกลุ่มก็ไม่ได้ใช้อิทธิพลเหนือเขาจนเกินไปเช่นกัน
11. กลุ่มมีอิสระภาพ ในการทำงานของเขาเองจะมีการหยุดตรวจสอบผลงานเป็นระยะ ๆ ว่าจะทำงานได้ดีขึ้นอย่างไร

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 20) ประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมายของวัตถุประสงค์ในการทำงานให้ชัดเจน

2. สมาชิกทุกคนของทีมงานรับนโยบาย จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ในการทำงานอย่างทั่วถึงด้วยความเข้าใจตรงกัน
 3. สมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับงานของตนเองมากที่สุด
 4. การกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกต้องมีความชัดเจนและเข้าใจตรงกัน
 5. การสื่อสารแบบเปิด เมื่อสมาชิกทุกคนรับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะป็นสื่อสารแบบบนลงล่างหรือแบบล่างขึ้นบน
 6. มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ
 7. การแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะมีสาเหตุมาจากอะไรก็ตามจะต้องคำนึงถึงความพอใจของทุกฝ่ายเป็นสำคัญ
 8. ต้องมีความเชื่อมโยงและไว้วางใจซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิกของทีม
 9. สมาชิกแต่ละคนต้องมีความจริงใจและซื่อสัตย์ต่อหน่วยงาน
- ลิเคิร์ท (สุนันทา เลานันทน์. 2540 : 62-117 ; อ้างอิงมาจาก Likert. 1951 : 115) ในการทำงานเป็นกลุ่มหรือทีมงานนั้นต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้
1. สมาชิกในกลุ่มมีทักษะ
 2. กลุ่มมีประสิทธิภาพยาวนานพอสมควรและความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นไปด้วยดี
 3. สมาชิกของกลุ่มรวมทั้งหัวหน้าด้วย มีความซื่อสัตย์ซึ่งกันและกัน ทั้งสมาชิกในกลุ่มและหัวหน้าต่างมีความไว้วางใจกันสูง
 4. ค่านิยมและเป้าหมายต่าง ๆ ของกลุ่มผสมผสานกันด้วยความพึงพอใจและแสดงออกมาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นของสมาชิกด้วยกัน
 5. สมาชิกของกลุ่ม ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้วยความอดทน เพื่อให้ได้ค่านิยมและเป้าหมายของกลุ่มซึ่งมีความเกี่ยวพันกันอย่างดี
 6. ค่านิยมเป็นของกลุ่ม มีความสำคัญมากขึ้นเท่าไรความพึงพอใจกันของบุคคลในกลุ่มยิ่งมีความสำคัญขึ้นเท่านั้น
 7. สมาชิกของกลุ่มมีการกระตือรือร้นเตือนกัน เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มเป็นสำคัญแต่ละคนพยายามทำทุกอย่างเพื่อกลุ่ม
 8. ความสัมพันธ์ระหว่างกันในลักษณะของการแก้ปัญหา การวินิจฉัยสั่งการเกิดขึ้นจากความร่วมมือ เกื้อกูลกัน การแนะนำ การวิจารณ์ ความคิดเห็น ข้อมูล เกิดขึ้นในบรรยากาศของการช่วยเหลือกันและกัน
 9. ในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพสูง หัวหน้าควรยอมรับหลักการซึ่งจะเป็นเครื่องสร้างบรรยากาศของการสร้างสรรค์ในกลุ่มและร่วมมือประสานงานกัน แทนที่จะมุ่งแข่งขันชิงดีชิงเด่นกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
 10. กลุ่มมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของกลุ่ม ทักษะและความชำนาญงาน

11. สมาชิกแต่ละคนยอมรับด้วยความเต็มใจปราศจากความกลัวในอุปสรรคและเป้าหมาย ความคาดหวัง ซึ่งแต่ละคนในกลุ่มสร้างขึ้นสำหรับเขาด้วยตนเอง
 12. หัวหน้าและสมาชิกแต่ละคน เชื่อว่าแต่ละคนในกลุ่มสามารถทำงานที่สำเร็จได้ยากสำเร็จลงได้ยิ่งขึ้น
 13. เมื่อมีความจำเป็นที่จะได้รับคำแนะนำ สมาชิกคนอื่น ๆ ของกลุ่ม จะให้คำแนะนำสมาชิกเท่าที่จำเป็น
 14. บรรยากาศที่สนับสนุนกลุ่มให้มีประสิทธิภาพสูง คือ เครื่องกระตุ้นและสร้างสรรค์ มิใช่เป็นไปในทำนองต้องตอบ “ครับ” “ขอรับกระผม” ต่อหัวหน้าทีมเสมอไป
 15. กลุ่มตระหนักในค่านิยมของการสร้างสรรค์และรู้ว่าเมื่อใดควรจ่านำออกมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อะไร
 16. มีการกระตุ้นทางจิตใจในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มอย่างเปิดเผยในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มและที่เกี่ยวข้อง
 17. มีการกระตุ้นทางใจสูงในกลุ่ม เพื่อใช้เป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารเพื่อที่จะได้เสริมสร้างประโยชน์และเป้าหมายต่าง ๆ ภายในกลุ่ม
 18. มีการกระตุ้นทางจิตใจสูงในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทุกคนสนใจข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม
 19. ในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพสูงย่อมมีการรับอิทธิพลของบุคคลอื่นและของกันและกัน หมายถึง การยอมรับวิธีการ ปัญหาขององค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกระบวนการกลุ่ม
 20. กระบวนการของกลุ่ม ในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพสูงสามารถทำให้สมาชิกทั้งหลายได้ใช้กำลังความสามารถอย่างเต็มที่
 21. ความสามารถของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อกันและกัน และต้องมีส่วนร่วมต่อความยืดหยุ่นและการปรับตัวของกลุ่มความคิด เป้าหมายและทัศนคติต่าง ๆ
 22. ในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรู้สึกมั่นใจและปลอดภัยในการตัดสินใจ
 23. หัวหน้าของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพสูง จะได้รับการเลือกตั้งอย่างระมัดระวัง ความสามารถของผู้นำย่อมประจักษ์ดีว่า เขาเกิดมาเพื่อเป็นหัวหน้าในสถานการณ์ที่มีได้ก่อสร้างอันมั่นคง
- จารุมล พันภัยพาล (2541 : 38) กล่าวถึง ลักษณะการทำงานเป็นทีมประกอบด้วย
1. การมีเป้าหมายร่วมกัน กล่าวคือ บุคคลที่มาร่วมกันทำงานนั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการมารวมกลุ่มกัน คือ จะต้องมีการรับรู้และเข้าใจเป้าหมายร่วมกันว่าจะทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ
 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กล่าวคือ บุคคลที่มาร่วมกันทำงานนั้นจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่ม ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
 3. การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม กล่าวคือ บุคคลที่มาร่วมกันทำงานนั้นจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของกลุ่มในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
 4. การร่วมมือประสานกันในกลุ่ม กล่าวคือ บุคคลที่มาร่วมกันทำงานนั้น จะต้องมีการประสานงานกัน เพื่อให้งานของกลุ่มดำเนินด้วยความสำเร็จ

5. การมีผลประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ บุคคลที่มาร่วมกันทำงานนั้นได้รับการจัดสรรผลประโยชน์ตอบแทน จากผลที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน

6. การตัดสินใจร่วมกัน กล่าวคือ บุคคลที่มาร่วมกันทำงานนั้น ต้องมีโอกาสร่วมในการตัดสินใจงานที่จะทำในระดับใดระดับหนึ่ง

การพัฒนาทีมงาน

หลังจากมีการก่อตั้งหรือสร้างทีมแล้ว ต้องมีขั้นตอนที่ทีมจะพัฒนาได้ เมื่อเวลาผ่านไปทีมก็จะเปลี่ยนไป ในตอนแรกสมาชิกของทีมต้องรู้จักซึ่งกันและกันกำหนดบทบาท และบรรทัดฐานของทีม แบ่งหน้าที่การทำงานและแยกประเภทของทีมในลักษณะนี้สมาชิกจะเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานเป็นทีมสิ่งที่หัวหน้าทีมหรือผู้บริหารหน่วยงานต้องถือปฏิบัติคือ ต้องทำความเข้าใจขั้นตอนของพัฒนาการของทีม และลักษณะของงานแต่ละขั้นตอนผู้บริหารและสมาชิกในทีมทุกคนต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นตอนนั้นคือการได้ลงมือพัฒนาทีมงาน ซึ่งมีพัฒนาการในแต่ละขั้นเป็นดังนี้

1. การจัดตั้ง (Forming) พัฒนาการขั้นจัดตั้งเป็นช่วงเวลาที่ถูกก่อตั้งและสมาชิกทุกคนจะทำความคุ้นเคยและทดสอบมิตรภาพซึ่งกันและกันเท่าที่จะทำได้ สมาชิกในขั้นตอนนี้มักจะยอมรับอะไรก็ตามที่มีอำนาจหรืออำนาจที่เสนอออกมาในลักษณะความเป็นหัวหน้าทีมในแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สมาชิกจะไม่ขึ้นต่อทีมจนกว่าจะพบว่าอะไรคือกฎพื้นฐานและอะไรคือสิ่งที่เขาคาดหวัง ในขั้นตอนนี้สมาชิกจะเกี่ยวข้องกับความคิดต่าง ๆ เช่น “ฉันหวังอะไร” “อะไรคือสิ่งที่น่ายอมรับ” และ “ตัวฉันจะเหมาะสมหรือไม่” ช่วงของการจัดตั้งทีม หัวหน้าทีมควรเตรียมเวลา ให้สมาชิกได้รับความคุ้นเคยกันและให้กำลังใจเขาให้เข้าใจการแสดงความคิดเห็นในสังคมในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ

2. การระดมความคิด (Storming) ระหว่างขั้นตอนการระดมความคิดนี้ลักษณะนิสัยส่วนบุคคลจะปรากฏให้เห็น สมาชิกแต่ละคนจะเผยแพร่บทบาทของตนเองอย่างเด่นชัดและแสดงให้เห็นว่าเขาคาดหวังอะไร ขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนของความขัดแย้งและความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน สมาชิกบางคนอาจไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับความเข้าใจในหน้าที่ของทีม สมาชิกอาจบ่นเพียงตำแหน่งและรวมตัวกันหรือจัดกลุ่มย่อยบนพื้นฐานความสนใจเหมือนกัน กลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่งอาจไม่เห็นด้วยกับกลุ่มอื่นต่อเป้าหมายรวมของทีมหรือต่อวิธีการที่จะไปให้ถึงเป้าหมายนั้น แสดงว่าทีมยังไม่สามัคคีกันและอาจจะจัดอยู่ในลักษณะที่ขาดเอกภาพ นอกจากทีมจะไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาไปข้างหน้าแล้ว ยังอาจหยุดชะงักในการดำเนินงานต่อไปให้สำเร็จได้ ระหว่างขั้นตอนการระดมความคิดเห็น หัวหน้าทีมควรกระตุ้นให้มีการร่วมกิจกรรมของสมาชิกในทีมแต่ละคนสมาชิกควรเสนอความคิดเห็นเป็นการไม่เห็นด้วยกับอีกฝ่ายหนึ่งและฟันฝ่าความไม่แน่นอนและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับงานและเป้าหมายของทีม

3. การกำหนดบรรทัดฐาน (Norms) ระหว่างขั้นตอนการกำหนดบรรทัดฐาน ข้อขัดแย้งจะได้รับการแก้ไข และทีมจะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความเป็นเอกภาพเมื่อเป็นเอกฉันท์แล้วจะพัฒนาไปว่า ใครมีพลังอำนาจ ใครเป็นหัวหน้าและอะไรคือบทบาทสมาชิก สมาชิกจะเริ่มยอมรับและเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทีมลักษณะของขั้นตอนนี้จะมีช่วงเวลาสั้นระหว่างการกำหนดบรรทัดฐาน หัวหน้าทีมควรจะเน้นเรื่องเป็นหนึ่งเดียวของทีมและช่วยให้ความกระจ่างเกี่ยวกับบรรทัดฐานและคุณค่าของทีม

4. การดำเนินการ (Performing) ระหว่างขั้นตอนการปฏิบัติการส่วนสำคัญ ที่ต้องเน้นคือ การแก้ปัญหา การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ สมาชิกจะเข้าร่วม ในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ในทีม เขาต้องร่วมมือซึ่งกันและกันและประสานความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันให้ เห็นพ้องต้องกันให้ได้ เขาจะต้องเผชิญและต้องแก้ปัญหาและให้ความสนใจต่อความสำเร็จของงานเขา ต้องพบปะกับบ่อยขึ้นและมีการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาและต้องทำให้บรรลุตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ ระหว่างขั้นตอนนี้หัวหน้าจะต้องเข้าร่วมและจัดการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นทั้งความรู้สึกทาง สังคมและผู้ชำนาญงาน ควรให้การช่วยเหลือ

5. การแยกย้าย (Adjourning) ขั้นตอนการแยกย้ายเกิดขึ้นในคณะกรรมการผลักดัน งานและทีมที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานและความไม่เป็นเอกภาพที่เกิดขึ้นตามมา ระหว่างขั้นตอนนี้ เน้นที่การให้ความสนใจเป็นพิเศษเรื่องการประชุมสามัคคี การปฏิบัติงานจะไม่ค่อยเต็มดังเช่นก่อน หน้านี้ สมาชิกอาจจะถึงจุดที่ทนไม่ได้แล้วหรือรักใคร่สามัคคีกันอย่างแน่นแฟ้นและไม่มีความกดดันหรือ ความเสียใจต่อการแยกย้ายกันไปเขาอาจจะมีความรู้สึกยินดีเกี่ยวกับงานในหน้าที่สำเร็จลุล่วงและอาจ เสียใจที่ต้องสูญเสียมิตรภาพและการติดต่อร่วมมือกัน หัวหน้าทีมอาจยังต้องแสดงให้เห็นถึงความ เป็นเอกภาพของทีมด้วยการจัดงานฉลอง บางทีอาจมอบเกียรติบัตรหรือรางวัลเป็นเครื่องหมายแสดงให้เห็น การจบและการจากกันที่สมบูรณ์

สิ่งที่หัวหน้าทีมต้องระมัดระวังและให้ความสนใจเป็นพิเศษในการพัฒนาทีมงาน คือ การสร้างความสามัคคีในทีม (Team Cohesiveness) การกำหนดบรรทัดฐานของทีม (Team Norms) และการจัดการความขัดแย้งในทีม (Managing Team Conflict)

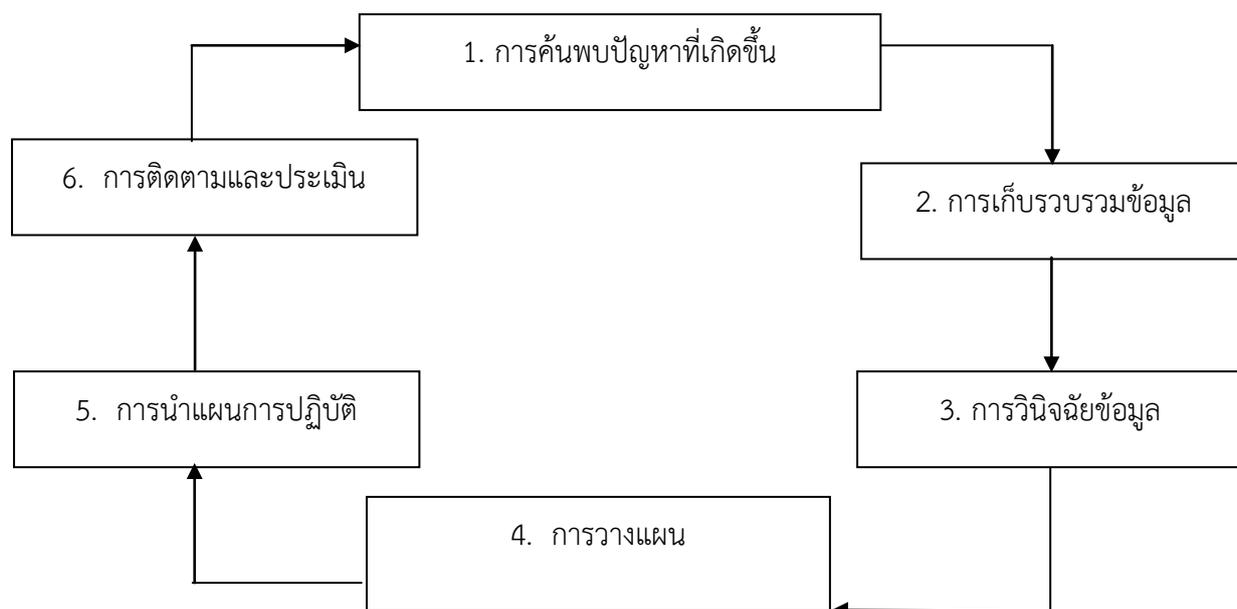
กลยุทธ์ในการพัฒนาทีมงาน

กลยุทธ์ในการพัฒนาทีมงานมีหลายวิธีโดยผู้บริหารสามารถพัฒนาตนเองหรือใช้ บุคคลภายนอก เช่น คีซานิเทศก์ ที่ปรึกษา นักฝึกอบรม เป็นต้น วิธีการที่นำเสนอต่อไปนี้ เป็นวิธี ที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้พัฒนาทีมงานในหน่วยงานของตนเอง โดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับ สภาพการณ์ของหน่วยงานต่อไปนี้

การพัฒนาทีมงานของ วิลเลียม ดราย (วีระวัฒน์ พงษ์พยอม. 2533 : 26 ; อ้างอิงมาจาก William Dyer. 1977 : 46-49) การสร้างทีมงาน 6 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้น
2. การรวบรวมเก็บข้อมูล
3. การตรวจวินิจฉัยข้อมูล
4. การวางแผนเพื่อแก้ปัญหาไปปฏิบัติ
5. การนำแผนไปปฏิบัติ
6. การประเมินผล

ภาพประกอบ 1 กระบวนการพัฒนาทีมงานของ William Dyer

จากภาพประกอบ 1 กระบวนการพัฒนาทีมงาน มีดังนี้

1. ศึกษาปัญหาหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงในการทำงาน การหาข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การออกแบบสำรวจ เป็นต้น หลังจากได้รับข้อมูลแล้วให้นำปัญหาหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงมาจัดลำดับความสำคัญว่าควรพัฒนาในเรื่องใดก่อนหลัง
2. วิเคราะห์ปัญหาหรือสิ่งที่จะปรับปรุงว่ามีสาเหตุมาจากอะไร ซึ่งอาจจะมีหลายสาเหตุก็ได้
3. หาวิธีการแก้ปัญหา โดยวิธีการหลาย ๆ วิธีที่มีความเป็นไปได้
4. พิจารณาเลือกวิธีการที่คิดว่าเหมาะสมที่สุดมาดำเนินการต่อไป
5. นำวิธีการที่ได้มาปฏิบัติ
6. ติดตามประเมินผล
7. สรุปบทวนผลการดำเนินงาน

การพัฒนาทีมงานของ สก็อต และ ว็อดเคอร์ (วีร์วัฒน์ พงษ์พยอม. 2533 : 26 ; อ้างอิงมาจาก Scott and Walker. 1995 : 84)

กลยุทธ์ในการพัฒนาทีมงานในแนวทางนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในการปฏิบัติงานสำคัญ 4 ประการ คือ คน งาน ทีมงานและองค์การ และจะต้องพิจารณาในทุกองค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดที่แสดงไว้เพื่อผู้บริหารจะได้ทบทวนว่าส่วนใดที่ได้ทำไว้แล้ว ส่วนใดที่ยังไม่ได้ทำ หรือส่วนใดที่ต้องปรับเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดทีมงานที่มีความสมบูรณ์ขึ้นสูง ซึ่งจะสามารถสำรวจทีมของท่านว่าอยู่ในระดับใด

กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาทีมงาน

จากการได้นำเสนอกลยุทธ์ ทั้ง 2 วิธีแล้ว เป็นลักษณะของหลักการทางทฤษฎี เมื่อนำมาสู่การปฏิบัติจริงแล้วต้องใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของทรัพยากร

ในหน่วยงานโดยยึดตามกลวิธีที่นำเสนอเพื่อค้นหาจุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อนำสิ่งต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป กิจกรรมการพัฒนาที่ทีมงานต่าง ๆ มีดังนี้

1. การระดมสมอง
2. การจัดประชุมรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประชุมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย ประชุม

เชิงปฏิบัติการ

3. การจัดสัมมนาเพื่อพัฒนางาน
4. การจัดฝึกอบรมพัฒนางาน
5. การศึกษาดูงานที่อื่น ๆ เพื่อนำแนวคิดการมาพัฒนาการทำงาน
6. ใช้กิจกรรมการนิเทศภายใน เช่น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานเป็นทีม การจัดทำเอกสารเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานร่วมกัน บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการพัฒนาทีมงาน

1. ผู้บริหารต้องเข้าใจในการทำงานเป็นทีมและวิธีการพัฒนาทีมงานสามารถถ่ายทอดแนวคิดและสร้างความเข้าใจให้สมาชิกได้

2. ผู้บริหารต้องสนับสนุน ยอมรับความสามารถและให้กำลังใจแก่สมาชิก

ในทีม

3. ให้โอกาสสมาชิกทุกคนร่วมกันพิจารณาปัญหา ข้อบกพร่องต่าง ๆ

เพื่อนำมาพิจารณาพัฒนาต่อไป

4. เป็นผู้ประสานเชื่อมโยงในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและเครือข่ายการทำงานให้สอดคล้องกัน

5. ส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาความคิด เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนางานต่อไป

6. จัดให้มีการพัฒนาทีมงานโดยใช้กิจกรรมหรือสิ่งสอดแทรกอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร ลักษณะของทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

ทีมงานที่มีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(2543 : 99) ได้อธิบายลักษณะของทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สอดคล้องกัน
2. สมาชิกมีความเปิดเผย จริงใจและเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา
3. สมาชิกมีการสนับสนุนและไว้วางใจกัน
4. สมาชิกมีความร่วมมือและใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์
5. กระบวนการตัดสินใจและวิธีการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม
6. ภาวะผู้นำที่เหมาะสม
7. การพัฒนาตนเองของสมาชิก
8. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่เหมาะสม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า องค์การที่มีทีมงานเป็นทีมงานที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้นำและสมาชิกกลุ่มจะต้องมีพฤติกรรมสนับสนุนซึ่งกันและกัน สมาชิกเข้าใจในกระบวนการของกลุ่ม วิธีแก้ปัญหามีระบบของกลุ่มโดยคำนึงถึงตั้งแต่วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกันของกลุ่ม มีความเปิดเผยและเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน สนับสนุนและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

มีกระบวนการตัดสินใจที่ถูกต้อง มีภาวะผู้นำเหมาะสมและการใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ มีการประเมินผลหรือตรวจสอบทบทวนผลงานอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาตนเองของสมาชิกกลุ่มให้มีทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มอื่นในหน่วยงาน องค์ประกอบทั้งหมด จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในการปฏิบัติงานร่วมกันให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดร่วมกันของทีมหรือผลงานของทีมให้ประสบผลสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

หน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาชนบทไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานพัฒนาของรัฐบาล (Government Organization) หรือหน่วยงานพัฒนาของภาคเอกชน (Non-Government Organization) ต่างให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่จะเข้าร่วมในการพัฒนา แต่ดูเหมือนว่าความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในชนบททั้งหลายนั้น ยังขาดความเข้าใจความหมายที่สอดคล้องต้องกันและที่ผ่านมาจะพบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาถูกฝ่ายรัฐนำไปใช้เป็นเครื่องมือระดมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือโครงการที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กำหนดขึ้นมากกว่าจะเป็นการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตามความหมายที่แท้จริง สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมของสหประชาชาติ (United Nations Research Institute for Social Development) หรือใช้ชื่อย่อว่า UNRISD ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า คือ การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่

1. ในกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบายของสังคมและจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. ในการปฏิบัติตามแผนหรือโครงการต่างๆ โดยสมัครใจ

สำหรับนักวิชาการไทยก็มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ต่าง ๆ กัน เช่น อคิน

รพีพัฒน์ (2531 : 97) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เข้าร่วมในกิจกรรม จอห์น เอ็ม. โคเฮน (John M.Cohen) และนอร์แมน ที. อัฟฮอฟฟ์ (Noman T.Uphoff) (1980 : 173) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการณ์ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

นอกจากนั้น Cohen และ Uphoff (1980 : 178) ยังได้เสนอกรอบคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทว่ามี 3 มิติ และ 2 บริบท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. มิติ (Dimensions) มี 3 มิติ ดังนี้

1.1 มีส่วนร่วมอะไรบ้าง ซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยทางใดทางหนึ่ง (เช่น สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ การบริหารกิจกรรมหรือการประสานงาน) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

1.2 มีส่วนร่วมกับใครบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทางราชการนักพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ให้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่อง เพศ สถานภาพ ครอบครัว อาชีพ และรายได้

1.3 มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมโดยสมัครใจหรือถูกบังคับลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรประชาชนโดยตรง หรือการผ่านตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้งเข้าไป ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนั้นช่วยเพิ่มพลังของประชาชน หรือเป็นแค่เพียงการได้ติดต่อสัมพันธ์กับนักพัฒนาเท่านั้น

2. บริบท (Contexts) มี 2 บริบท คือ

2.1 ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจากลักษณะของสิ่งนำเข้ามาว่ามีความซับซ้อนของเทคโนโลยีเพียงใด ลักษณะของประโยชน์ที่ได้รับ (ความเร็วซ้ำที่ได้รับประโยชน์) และเงื่อนไขที่ต้องกำหนด เช่น การเข้าถึงการบริหารโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ เป็นต้น

2.2 สภาพแวดล้อมของกิจกรรมตามโครงการ ได้แก่ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยทางกายภาพและธรรมชาติ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางการเมือง เป็นต้น

จากการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของสถาบัน UNRISD และนักวิชาการทั้งหลายสามารถสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมการพัฒนาประชาชนโดยทั่วไปว่า คือการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา หาสาเหตุของปัญหา กำหนดวิธีแก้ไขปัญหา วางแผนแก้ไขปัญหา และดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตัวของประชาชนเอง ไม่ใช่เป็นการกำหนดจากภายนอก แล้วให้ประชาชนเข้าร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งจะเป็นสิ่งทำให้เขาสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาอย่างแท้จริง และเป็นการสร้างสมรรถภาพและความเชื่อมั่นในตนเองในการที่จะแก้ปัญหาของตนเองต่อไป การมีส่วนร่วมของประชาชนตามความหมายดังกล่าวข้างต้นจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง หรือโดยทางอ้อมจากการผ่านตัวแทนที่ประชาชนมีฉันทามติเลือกตั้งเข้าไปสู่กระบวนการก็ได้ถือว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาแล้ว

ลักษณะทั่วไปของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปี พุทธศักราช 2542

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมเสริมความถนัดตามความสนใจของผู้เรียนที่มีผลการเรียนผ่าน กับไม่ผ่าน หรือ ผ. กับ มผ. เท่านั้น แต่ในการทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตามจะมีการวัดประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ตามความเหมาะสมกับกิจกรรม ทั้งเป็นรายบุคคล เป็นรายกลุ่มย่อย และเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ ซึ่งครูที่ปรึกษากิจกรรมจะแจ้งผลการวัดประเมินผลให้ทราบเป็นระยะ

1. ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความสุข

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 56-58) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมให้ เป็นผู้ที่มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์ เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

- 1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิตวุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ
- 2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัยรับผิดชอบ รับผิดชอบและหน้าที่ของตนเองในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

1.2 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ จัดเป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝัง ระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์และกรมรักษาดินแดน

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติสถานศึกษาจัดกิจกรรมในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ค้นพบและใช้ศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ เลือก ตัดสินใจ ได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับตนเอง สามารถวางแผนชีวิตและอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม และจริยธรรม รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและมีความสุข เช่น กิจกรรมการสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเองกิจกรรมพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม และจริยธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้สามารถหลอมเข้าไปในการจัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะของการเข้าค่ายต่าง ๆ หรืออาจแยกจัดเป็นกิจกรรมเฉพาะทางได้ เช่น จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ โดยมุ่งเป็นการฝึกระเบียบวินัย การ

อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมชมรมวิชาการมุ่งเน้นประสบการณ์ความชำนาญเฉพาะเรื่องที่ถนัด และสนใจจากการเรียนรู้กลุ่มสาระต่าง ๆ ชุมชนต่าง ๆ เพื่อการร่วมกับคิดค้นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสนุกความสุขและพัฒนาทักษะทางสังคมทั้งนี้แม้จะแยกจัดกิจกรรมเฉพาะทางก็สามารถบูรณาการกิจกรรมแนวนอนเข้าไว้ด้วย เพื่อให้ค้นพบศักยภาพของตนเอง

2. ความหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

วีรศักดิ์ พาสวรรณ (กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. 2531 : 18-20 ; อ้างอิงมาจาก วีรศักดิ์ พาสวรรณ. 2526) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลาเรียนและนอกเหนือจากหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดขึ้นให้เรียนตามปกติ ทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเองและด้วยความช่วยเหลือเอื้ออำนวยความสะดวกจากโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่างบรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิตปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 3) กิจกรรมที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายความว่า การปฏิบัติงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจ และความถนัด มิใช่กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อผู้เรียนในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดแต่ว่าเป็นการประกอบกิจกรรมร่วมกันโดยนักเรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหาอันจะเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

คำว่ากิจกรรมนักเรียน มีผู้เรียกแตกต่างกันทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะไม่มีผู้ใดบัญญัติกิจกรรมประเภทนี้ให้เป็นคำสากลขึ้นมา แต่สำหรับประเทศไทยนั้นเดิมเรียกคำประเภทนี้ว่า กิจกรรมนอกหลักสูตร ต่อมาเรียก กิจกรรมเสริมหลักสูตร ปัจจุบันเรียกว่ากิจกรรมนักเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายให้ได้รับประสบการณ์จาก การปฏิบัติจริงมีความหมาย และมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

สุรพันธ์ ยันตร์ทอง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 260-261 ; อ้างอิงมาจาก สุรพันธ์ ยันตร์ทอง. 2528) กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียนเพื่อสนองความต้องการ และความเข้าใจแนวทางในการเสริมสร้างประสบการณ์และการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาของนักเรียนกิจกรรมที่จัดขึ้นอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในห้องเรียน มีประโยชน์ และมีคุณค่าแก่นักเรียนมากขึ้นก็ได้

วีรศักดิ์ พาสุวรรณ (ตระกูล ดอกบัว. 2536 : 11 ; อ้างอิงมาจาก วีรศักดิ์ พาสุวรรณ. 2526) ความหมายของกิจกรรม คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเหนือจากหลักสูตรกำหนด เนื้อหาวิชาไว้ เพื่อเสริมประสบการณ์ตามเนื้อหาวิชาในชั้นเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการเอง โดยสมัครใจ ทั้งนี้ภายใต้การอนุมัติของผู้บริหารโรงเรียน

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544 : 15) การพัฒนาการจัดการตนเองของผู้เรียน เป็น กระบวนการที่ผู้เรียนต้องรับผิดชอบและควบคุมการพัฒนาของตนเอง เพื่อปรับปรุงการเรียน การทำงาน ปรับปรุงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อจัดการการเปลี่ยนแปลง ของชีวิต และเพื่อให้มีการควบคุมตนเอง และได้คำจำกัดความของกิจกรรม (Activity) ไว้ว่า การปฏิบัติ ด้วยตนเอง คือ เป็นชุดของการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีการเตรียมการ หรือวางแผนไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้ปฏิบัติบังเกิดผลตามที่คาดหวังไว้

สรุป กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นให้กับนักเรียนได้เลือก เพื่อเป็นการเสริมความถนัดพัฒนาความสามารถ โดยมีการจัดอย่างเป็นระบบด้วยรูปแบบที่หลากหลาย แต่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยมีลักษณะกลุ่มการเรียนรู้ใช้วิธีช่วยกันคิดช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีในการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

3. เป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 5) เป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนมุ่งพัฒนาให้บุคคลรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีกระบวนการคิด มีทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม และมีความสุข มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ โดยกำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังนี้คือ

3.1 ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้ ความชำนาญ ทั้งวิชาการ และวิชาชีพอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

3.2 ผู้เรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัว มองเห็นช่องทางในการสร้างงาน อาชีพในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเอง

3.3 ผู้เรียนเห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และประกอบสัมมาชีพ

3.4 ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต และเสริมสร้าง ศีลธรรม จริยธรรม

3.5 ผู้เรียนมีจิตสำนึกและทำประโยชน์เพื่อสังคมและประเทศชาติ

4. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีหลักการจัด ดังนี้

4.1 มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

4.2 จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของ ผู้เรียน

4.3 บูรณาการวิชาการกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ เรียนรู้ตลอดชีวิต

4.4 ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการ ที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง

4.5 จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม

4.6 มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา

4.7 ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษาถือเป็นหน้าที่และงานประจำโดย คำนึงถึงความปลอดภัย

4.8 ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนองค์กรทั้ง ภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

4.9 มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้อง กับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

5. การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตามที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 6) โรงเรียนต้องจัดดำเนินงานทาง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการโดยอาศัย กระบวนการบริหารงานกิจกรรม ได้กำหนดไว้ดังนี้

5.1 การกำหนดระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการจัดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนควรมี บทบาทที่ระเบียบและดำเนินการ กำหนดนโยบายการจัดการจัดกิจกรรม โดยยึดเกณฑ์การจัดการจัดกิจกรรมใน สถานศึกษา พ.ศ. 2532 ให้กิจกรรมนั้นต้องส่งเสริมความมั่นคงของชาติ จะต้องเป็นการวางรากฐาน การปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง สร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างนักเรียนและครู โรงเรียนจัดทำระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โดยผู้บริหารมอบหมาย ให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าหมวดกิจกรรมเป็นผู้ร่างระเบียบของโรงเรียนขึ้นกำหนด ขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้แก่หัวหน้าหมวดกิจกรรมและครูที่ปรึกษากิจกรรม

5.2 การจัดบุคลากร กิจกรรมนักเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญมากที่บุคลากร ภายในโรงเรียน ซึ่งรวมหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรมครูที่ ปรึกษากิจกรรม และนักเรียนที่ร่วมประกอบกิจกรรม จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันได้ ดังนั้น จึง ควรมีการดำเนินงานด้านบุคลากรดังนี้คือ ครูที่ปรึกษากิจกรรม/ชุมนุม โดยจัดสัดส่วนที่เท่ากันในแต่ละ ชุมนุมต่อครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม จะทำให้สมาชิกของกิจกรรมชุมนุมนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จัดแบ่ง บุคลากรตามระบบสายงานกิจกรรม ว่าใครอยู่จุดใดของกิจกรรมเพื่อจะได้ทำหน้าที่ได้ถูกต้อง ส่งเสริมให้ ครู-อาจารย์มีความรู้ โดยส่งให้ไปดูงานนอกสถานที่ ตามบทบาท และหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรม

5.3 การจัดสรรงบประมาณ การทำงานหรือจัดกิจกรรมใดก็ตาม ถ้าขาดเงินแล้ว งานก็จะไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ไปได้ จึงกล่าวได้ว่า เงินเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการบริหารงานดังนั้น จึงควรมีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณ ดังนี้คือ หัวหน้าหมวดกิจกรรม จัดทำโครงการจัดกิจกรรม ประจำปี พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการนั้น ๆ ควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไป ตาม ระเบียบของการจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนหารายได้ระหว่างเรียน หรือหารายได้เข้ากิจกรรมเพื่อฝึก ให้รู้จักคุณค่าของเงิน โดยการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น การจำหน่ายสินค้า การให้บริการชุมชน และการทำการเกษตร

5.4 การจัดอาคารสถานที่ ความสนใจในกิจกรรมของนักเรียนมีไม่เหมือนกัน ดังนั้น ในแต่ละชุมนุมจึงมีสมาชิกไม่เท่ากัน และกิจกรรมที่ต่างกัน สถานที่จึงควรจะเหมาะสมกับสภาพของชุมนุนั้น เช่น ชุมนุมกีฬา ก็ควรจัดสถานที่เป็นที่โล่งแจ้ง ฉะนั้นโรงเรียนควรจะดำเนินการในเรื่องอาคารสถานที่ ดังนี้คือ กำหนดสถานที่และกำหนดระเบียบการใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรม ให้ความสะดวกในการใช้สถานที่ของสถานศึกษา จัดสถานที่ให้ครบตามต้องการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดูแลอาคารสถานที่ และรักษาความสะอาด

5.5 การติดตามดูแลการจัดกิจกรรม ติดตามดูแลการจัดกิจกรรมนักเรียน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และระเบียบของโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับการจัดกิจกรรมนักเรียนให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูและนักเรียนในเรื่องการจัดกิจกรรม ดูแลอย่างใกล้ชิด จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูและนักเรียน กิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสมหรืออาจนำมาซึ่งอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ก็สั่งยกเลิกกิจกรรมนั้น

5.6 การมอบหมายเป็นการกระจายงาน ความรับผิดชอบ กระจายอำนาจ การตัดสินใจให้ผู้ร่วมงานนำไปปฏิบัติ ซึ่งมีหลักการมอบหมายงาน ดังนี้คือ มอบงานให้เหมาะสมกับความรู้ กระจายงานให้ทั่วถึง ก่อนมอบต้องชี้แจงแนวปฏิบัติ งานนั้นผู้รับมอบต้องทำได้ ผู้มอบต้องดูแลและช่วยเหลือ ผู้มอบต้องร่วมรับผิดชอบ

5.7 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 29 และ หมวด 5 มาตรา 40 ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่ในการมอบงานกิจกรรมนักเรียนนั้น จะมอบให้บุคลากร หรือกิจกรรมชุมนุนุม ดำเนินการ ดังนี้คือ มอบหมายให้ชุมนุนุมรับผิดชอบในเรื่องของการจัดงานวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชุมนุนุมต่าง ๆ หัวหน้าหมวดกิจกรรมเป็นผู้จัดสรรงบประมาณ ว่างระเบียบ ข้อบังคับของกิจกรรม ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ดูแล แนะนำให้กับนักเรียนในชุมนุนุม

5.8 การรายงาน เป็นการรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อหน่วยเหนือหรือผู้บังคับบัญชาให้ทราบความเจริญก้าวหน้าของกิจกรรม ตลอดทั้งปัญหาอุปสรรค ดังนั้นรายงานเป็นระยะ ๆ ต่อผู้บังคับบัญชา โดยให้หัวหน้าหมวดเก็บข้อมูลรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรม รายงานผลการปฏิบัติงาน เมื่อสิ้นภาคเรียนทุกภาค รวมทั้งผลการเข้าร่วมกิจกรรม รายงานผลการปฏิบัติกิจกรรม ต้องใช้เอกสารแบบฟอร์มที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ประสงค์ของกิจกรรม

จากกระบวนการจัดกิจกรรมที่กล่าวมาแล้ว จะมีส่วนช่วยในการจัดกิจกรรมนักเรียนให้สำเร็จลงได้ด้วยดี และจะสามารถแก้ปัญหาของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ เพราะการจัดกิจกรรมที่ยึดระเบียบที่ถูกต้อง การจัดบุคลากรที่เหมาะสม งบประมาณที่ได้ก็จะไม่ขาด อาคารสถานที่สะดวก สบาย ผลของกิจกรรมจึงออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ

พันทิพา เข้มทอง (2539 : 79-80) ได้เสนอผลการวิจัยในเรื่องการจัดกิจกรรมวิชาเลือกในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงไว้ดังนี้ การจัดกิจกรรมเลือกเสรีบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมให้ค้นพบความสนใจ และความถนัดของนักเรียน กิจกรรมเลือกที่นักเรียนต้องการเข้าร่วมมากที่สุดคือ กีฬา คอมพิวเตอร์ และนันทนาการ ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินการจัดกิจกรรมเลือกอยู่ในระดับน้อย บทบาทของหัวหน้าหมวดกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ส่วนบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง สิ่งที่อาจารย์ต้องการมากตามลำดับ คือ อุปกรณ์ และสื่อการสอนที่

เพียงพอ งบประมาณดำเนินงานที่เพียงพอ และมีการวางแผนในการทำกิจกรรมที่เหมาะสม ส่วนนักเรียนต้องการมากในเรื่องต่อไปนี้เป็น คือ กิจกรรมทัศนศึกษาสถานศึกษาที่กิจกรรมที่สร้างความเพลิดเพลินและคลายเครียด เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ ในด้านปัญหาในการจัดกิจกรรมเลือก คือ นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมเลือกเพราะไม่มีคะแนน ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมที่น่าเบื่อหน่าย ซ้ำซากไม่น่าสนใจ จึงมีนักเรียนบางกิจกรรมอยู่มากเกิน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่จัดอบรมสัมมนาครูที่ปรึกษากิจกรรม และไม่สนับสนุนการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาสถานศึกษาที่ ส่วนการเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมเลือกที่เหมาะสมจะเกิดประสิทธิผลนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดกิจกรรม ควรมีการวางแผน การจัดกิจกรรมและงบประมาณล่วงหน้า ตรวจสอบความต้องการและปัญหาของครูและนักเรียนการกำหนดจำนวนนักเรียน ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับจำนวนครูที่ปรึกษากิจกรรม และสถานที่ที่ทำการกิจกรรมนั้น ๆ ก่อนเปิดภาคเรียนแต่ละครั้ง

แนวคิด หลักการ ทฤษฎีของการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

กรณีการ์ ชมดี (2524 : 10) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะปัจเจกชน บุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามารับผิดชอบ เพื่อดำเนินการ พัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการโดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527 : 6-7) การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ เสริมสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในเรื่องใด เรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง รวมกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้โดยมีลักษณะและรูปแบบ คือ ร่วมศึกษาค้นหาสาเหตุของปัญหาความต้องการของชุมชนร่วมคิดและสร้างรูปแบบ และวิธีการ พัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาหรือวางแผนงานหรือโครงการ เพื่อจัดหรือแก้ปัญหา และเสนอความต้องการของชุมชนร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล โครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเมืองการปกครองนั้น สามารถร่วมได้ใน 3 ฐานะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งเสริม (สนับสนุน) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ซึ่งจะส่งเสริมให้บุคคลมีความเอาใจใส่เข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ อาจลงรับสมัครเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมด้านกฎหมาย เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย การเสียภาษีตามกฎหมาย เป็นต้น และการมีส่วนร่วมในด้านความร่วมมืออาจอยู่ในรูปของการสละแรงงาน เงินการร่วมทำงาน การร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อพิจารณาสนับสนุนหรือคัดค้าน

2. การมีส่วนร่วมในฐานะของผู้รับบริการ อาจกระทำในลักษณะการแจ้งปัญหา หรือความเดือดร้อน รวมทั้งการทำหน้าที่สะท้อนภาพให้ผู้บริหารได้เห็นภาพของการบริการที่ประชาชนได้รับ

3. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ตรวจสอบ ซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะต่างๆเช่น ร่วมตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตรวจสอบแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตรวจสอบการ จัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตรวจสอบโครงการต่าง ๆ การเข้า

ร่วมฟังการประชุมสภา รวมทั้งการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร เป็นต้น ในส่วนของการมีส่วนร่วมของกลุ่มหรือชุมชนนั้น

นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์ (2527 : 140-141) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความกังวลร่วมกัน อันเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน อันเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวล ส่วนบุคคลเกิดบังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของสังคม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนาในการตัดสินใจร่วมกันนี้ต้องมีระดับรุนแรงมากพอ ที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ

จากแนวคิด 3 ประการสรุปได้ว่า เมื่อเกิดความไม่พึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่มากๆ มีความต้องการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพอื่นจึงก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาได้ นอกจากนี้ได้กล่าวมา การมีส่วนร่วมอาจเกิดจากความศรัทธา ความเกรงใจหรืออำนาจบังคับก็ได้ซึ่งถ้าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดเกิดจากความเกรงใจหรืออำนาจบังคับ มักจะประสบผลในเชิงล้มเหลวมากกว่าประสบผลสำเร็จ ดังนั้นองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมนั้นจะมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ

1. มีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. มีขีดความสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ปรารถนาและเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม จากแนวคิดในการมีส่วนร่วมของรัฐที่ใช้ในแผนพัฒนา ฯ เน้นให้ประชาชนช่วยตนเองแก้ปัญหาเองและทำเอง คุณลักษณะของการมีส่วนร่วมจึงต้องประกอบด้วย

- 3.1 เป็นการกระทำของประชาชน
- 3.2 เป็นจิตสำนึกของประชาชน
- 3.3 เป็นความเสมอภาคของประชาชน
- 3.4 เป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชน จากการทบทวนแนวคิดในส่วนที่เป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

พอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องเริ่มต้นที่ความเป็นจริงได้ประชาชนจะต้องมีคุณสมบัติ 4 ประการ คือ

1. ต้องมีความสามารถที่จะเข้ามีส่วนร่วม กล่าวคือ จะต้องมีความรู้ที่จำเป็นที่จะเข้าร่วมในการดำเนินการ การฝึกอบรมที่จะเข้าดำเนินการหรือแม้แต่การเลียนแบบตัวอย่างของกิจกรรมอันเป็นขั้นต่ำสุดของความสามารถในการมีส่วนร่วม เพราะประชาชนจะต้องมี
2. การดำเนินกิจกรรม ในส่วนนี้ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ และบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมการเงิน และการบริหาร
3. การใช้ประโยชน์ เป็นส่วนที่ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตัวเอง และการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ในส่วนนี้ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคมหรือวัตถุก็ได้

สันทัศน์ เชื้อพุดตาล (2541 : 12) การที่ประชาชนหรือชุมชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้อยู่นอกได้พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของตนเองในการจัดการควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากรเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพ ดำรงเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคมและแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเอง

สมบุรณ์ อำพนพนารัตน์ (2542 : 18) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่กล่าวมาข้างต้นว่าสามารถสรุปความหมายการมีส่วนร่วมได้ใน 5 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะของตัวบุคคล ในลักษณะนี้จะให้ความสำคัญในปัจจุบันบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยมองประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งสำคัญของแนวคิด เช่น การตัดสินใจ จิตสำนึก ความเป็นเจ้าของความรู้สึกรับผิดชอบและการจูงใจ
2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกลุ่มและขบวนการ ที่มุ่งสร้างพื้นฐานอำนาจจากการสร้างกลุ่ม และโครงสร้างภายในหน่วยให้เป็นขบวนการที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องในลักษณะที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำผู้ตาม และองค์กรที่มีประสิทธิภาพ
3. การมีส่วนร่วมในลักษณะของโครงการ ในลักษณะนี้ให้ความสำคัญที่การจัดโครงการอันก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่มีโดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย การถ่ายทอดระบบเทคนิคความรู้และการกระจายอำนาจสู่ประชาชน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงที่ดีระหว่างประชาชนกับรัฐ
4. การมีส่วนร่วมในลักษณะของสถาบัน ในลักษณะนี้ให้ความสำคัญในแง่ของการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน มีการถ่ายเท หรือขยายโครงสร้างทางอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์และชนชั้นทางสังคม ในการกำหนดรูปแบบการใช้ทรัพยากร การบริหารสถานะและอำนาจในสังคม
5. การมีส่วนร่วมในลักษณะของนโยบาย ในลักษณะนี้ให้ความสำคัญในเรื่องการยอมรับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียเปรียบในสังคม แล้วนำมาใช้กำหนดเป็นนโยบายและแผนงานระดับชาติ เพื่อเป็นการประกันความมั่นคงในเรื่องของการให้การสนับสนุนและยอมรับการเปลี่ยนแปลง ทั้งในรูปของสถาบัน โครงการ กฎหมาย และอุดมการณ์แนวคิดใหม่ ๆ

World Health Organization (สมบุรณ์ อำพนพนารัตน์. 2542 : 17 ; อ้างอิงมาจาก World Health Organization. 1981 : 98) กระบวนการวางแผนที่แท้จริงหรือสมบุรณ์ จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตัดสินใจกำหนดวิธีการใช้ทรัพยากร ติดตามประเมินผล ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม (Implementaion) โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการการใช้ทรัพยากร ขั้นการใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในลักษณะของการควบคุม และเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตัวเอง และขั้นการได้รับผลประโยชน์ (Obtaining Benefifs) โดยประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน

สมบุรณ์ อำพนพนารัตน์ (2542 : 19) การมีส่วนร่วม หมายถึง แนวทางที่เปิดโอกาสให้ชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ สามารถเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องที่มีผลกระทบร่วมกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการโดยมีการจัดการ การควบคุม การใช้และการกระจายทรัพยากรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการผลิตเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็น

สุพจน์ พงษ์พิสุทธิ์บุบผา (2543 : 17) การร่วมมือร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ไขปัญหาการดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบร่วมกันไม่ว่าจะเป็นของปัจเจกบุคคล หรือของกลุ่มเพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) อันเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำ (Contribution) เพื่อบรรลุจุดหมายของกลุ่ม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544 : 293) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับศาสตร์หลายแขนง ทั้งทางด้านจิตวิทยาสังคม ซึ่งได้อธิบายถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทางจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มการเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของสังคม ทางด้านการเมืองให้ทัศนะว่าการมีส่วนร่วมเป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้แก่สมาชิกในสังคมสร้างความเท่าเทียมกัน และเพิ่มพลังอำนาจให้แก่สมาชิกทุกคน ทางด้านการพัฒนา ยังให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการพัฒนาด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีส่วนรับผลประโยชน์ และผลเสียที่เกี่ยวข้องจากการพัฒนา

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนแสดงเจตนาทั้งด้วยการให้ความคิดเห็นและการลงมือกระทำ เพื่อแก้ไขปัญหาและหรือดำเนินการพัฒนาเพื่อให้เกิดผลในอันที่จะนำการเปลี่ยนแปลงในทางที่ชอบที่ควร เป็นประโยชน์ต่อตนเอง กลุ่มชนและสังคมโดยรวม โดยผลที่เกิดขึ้นเป็นความตั้งใจที่แท้จริงของประชาชนลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมองค์การอนามัยโลก

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544 : 293-297) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับกรณีมีส่วนร่วม ซึ่งจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมไว้ โดยมีรูปแบบต่าง ๆ คือ การจำแนกจากการพิจารณาถึงระดับการอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีทั้งการถูกบังคับ และไม่ถูกบังคับการจำแนกตามวิธีการที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมโดยตรงและโดยอ้อมการจำแนกตามการเข้าไปเกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวางแผนการพัฒนาการจำแนกตามลักษณะขั้นขององค์การโดยพิจารณาจากโครงสร้างขององค์การ การจำแนกตามความเข้มข้นและความดีของสังคม และการจำแนกตามระดับการเข้ามามีส่วนร่วม

นอกจากนั้น องค์การสหประชาชาติ (สมบุรณ์ อัมพนพารัตน์. 2542 : 25) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันเอง เพื่อแก้ปัญหาของตนเองเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งนับเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย
2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือการสนับสนุนโดยรัฐบาลภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยการบังคับโดยตรงรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ส่งผลให้ผู้กระทำได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด
3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ เป็นการเข้าร่วมภายใต้การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐ ภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยการบังคับ และได้สรุปรูปแบบบังคับของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ คือ

3.1 การมีส่วนร่วมแบบแข็งขัน (Active) หมายถึง การเข้าร่วมตั้งแต่การริเริ่ม และติดตามในกระบวนการกำหนดความต้องการ แผนงาน ตลอดจนเข้าร่วมในกิจกรรมการดำเนินงาน และสนใจในผลของการพัฒนา

3.2 การมีส่วนร่วมแบบไม่แข็งขัน (Passive) หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมของ ประชาชน โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของการดำเนินแผนและนโยบาย ตลอดจนไม่สนใจผลของการ กระทำในกิจกรรม

3.3 การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา (Inert) หมายถึง การเข้าร่วมโดยการถูกชักจูง จำยอมหรือถูกบังคับ โดยสภาพแวดล้อม บุคคลหรืออื่น ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมแบบนี้จะแปรเปลี่ยนไปตาม สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยเสมอ

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 22-21)ได้ให้ข้อควรคำนึงถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. กลไกการพัฒนาเคลื่อนย้ายจากรัฐสู่ประชาชน ให้ประชาชนมีบทบาทหลักใน การพัฒนา
2. เป้าหมายของการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อพึ่งและพัฒนา ตนเองมิใช่พึ่งพางค์กรพัฒนาภายนอก
3. กระบวนการพัฒนาภายใต้รูปแบบนี้ต้องยึดหลักจากล่างสู่บน มากกว่าจากบนสู่ ล่าง นอกจากนี้แต่ละรูปแบบควรมีการแบ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนออกเป็น
 - 3.1 การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
 - 3.2 การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
 - 3.3 การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
 - 3.4 การประเมินผลงาน กิจกรรมการพัฒนา ส่วนวิธีการวัดการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาอาจจำแนกตามประเภทกิจกรรม หรือขั้นตอนในการพัฒนา ระดับความเข้มของการมีส่วน ร่วม ประเภทของผู้มีส่วนร่วม และรูปแบบของการมีส่วนร่วมการจำแนกประเภท การมีส่วนร่วมตาม ขั้นตอนในการพัฒนาซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน อันเกิดจากการผสมผสานแนวคิดเชิง ทฤษฎีกับแนวคิดภาคปฏิบัติคือ

3.4.1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับ ความสำคัญของความต้องการด้วย

3.4.2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วน ร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรที่จะใช้

3.4.3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชน มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือเข้าร่วมการ บริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

3.4.4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลกระทบอันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ อันแสดงออกมาในเชิงรูปธรรมและนามธรรมต่อสังคมหรือต่อบุคคล

3.4.5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมการพัฒนาที่ได้ทำลงไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative Evaluation) หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปยอดจำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม

ชินรัตน์ สมสืบ (2539 : 95-117) ได้วางกรอบแนวคิดการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาว่ามี 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) ขั้นตอนการออกแบบ โครงการเนื่องจากโครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะกำหนดจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง การจะปรับปรุงการวางโครงการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากประชาชน ต้องให้ประชาชนมีโอกาสได้ปฏิบัติจริงในกระบวนการและวงจรของโครงการ 2) ขั้นตอนการปฏิบัติตามโครงการ การปฏิบัติตามโครงการมีผลต่อประชาชนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความชัดเจนของเป้าหมายโครงการเพราะผู้เกี่ยวข้องกับโครงการมีมากมาย การทำความเข้าใจการปฏิบัติตามโครงการมีความจำเป็นเพื่อลดการหย่าร้างซึ่งผลประโยชน์และสร้างความสมานฉันท์ของการปฏิบัติที่เป็นขั้นเป็นตอนและ 3) ขั้นตอนการประเมินผลโครงการ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เริ่มด้วยการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ดังนั้นการประเมินผลจึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการบริหาร และการจัดการที่จะช่วยปรับปรุงกระบวนการพัฒนาให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่ปัจเจกบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับร่วมมือตัดสินใจดำเนินการ รับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชนโดยสามารถเข้าร่วมตั้งแต่การคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ กำหนดบทบาทต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตามขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมนั้น ซึ่งอาจเข้าร่วมได้ทั้ง 4 ขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม หรืออาจเข้าร่วมเพียงขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งก็ได้และย่อมถือเป็นการมีส่วนร่วมได้ ซึ่งอาจมีและแสดงความต้องการมากน้อยแตกต่างกันไป จากแนวความคิด ความหมาย รูปแบบ การมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน โดยมีนักพัฒนาหรือนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ฯลฯ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วม (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2526 : 10) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมว่า โดยส่วนใหญ่กระบวนการมีส่วนร่วมจะเริ่มจากการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การวางแผนดำเนินกิจกรรมแก้ไข ปัญหา การปฏิบัติงาน การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล นอกจากนี้ อकिन ริฟิพัฒนา (2531 : 49) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนา ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

1. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การพิจารณาปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา
3. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการค้นหา และพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา
4. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา

5. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนา

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 : 140) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

2. ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

3. ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5. ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด

จะเห็นได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มจากการศึกษาชุมชนโดยนักพัฒนาร่วมกับชาวบ้านในชุมชน ร่วมกันเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ทรัพยากรที่มีในชุมชนและปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนแก้ไขปัญหา การศึกษาชุมชนจะช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และรวมกลุ่มกันวางแผนแก้ไขปัญหาโดยนักพัฒนาจะเป็นฝ่ายกระตุ้นให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็น ดังที่ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530 : 61-63) ได้กล่าวว่า กระบวนการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาชุมชน คือการค้นหาปัญหา และความต้องการของชุมชนโดยนักพัฒนา การศึกษาและเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมต่าง ในชุมชนร่วมกัน

2. การวางแผนเพื่อแก้ปัญหา โดยมีการรวมกลุ่มกันอภิปราย ถกเถียงแสดงความคิดเห็นนักพัฒนาเป็นผู้ประสานงาน โดยคอยจัดลำดับผู้อภิปรายให้ข้อเท็จจริง และสรุปประเด็นสำคัญเป็นหลัก ส่วนชาวบ้านควรได้มีโอกาสเข้ามาร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และนักพัฒนาต้องกระตุ้นเร่งเร้า ให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุด

3. การลงมือปฏิบัติตามแผนหรือวิธีการที่ได้ร่วมกันตัดสินใจแล้วจากขั้นตอนที่ 2 โดยชาวบ้านมีส่วนร่วม ในขั้นตอนนี้จะต้องได้ร่วมด้วยความศรัทธา และเชื่อมั่นในตนเองที่จะพัฒนาชุมชน

4. การประเมินผลงาน โดยชาวบ้านและนักพัฒนาจะร่วมกันกำหนดขั้นตอนนี้ย่อย ๆ ต่าง ๆ ในการทำงานประเมินผล ตลอดจนดูแลปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างประเมินผลเพื่อที่จะได้แก้ไขทันที

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 : 143) ได้สรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วม จะพบว่าโดยทั่วไป กระบวนการมีส่วนร่วม มีดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงานร่วมกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะต้องใช้การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ทันที

จากประสบการณ์ในการทำงานพื้นที่ภาคสนามของคณะผู้วิจัย ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนตามโครงการต่าง ๆ เช่น การติดตามการดำเนินงานการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน สมาชิกที่เข้ามาอยู่ในเครือข่าย ต้องมีความสนใจและรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลการร่วมกันเป็นเครือข่าย อาทิ มีความเข้าใจในปัญหา และมีสำนึกในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน และสิ่งที่ผูกโยงสมาชิกของเครือข่ายเข้าหากัน คือ วัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุร่วมกันอย่างต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย จะเป็นความสัมพันธ์ในเชิงการแลกเปลี่ยน อาทิเช่น ในเรื่องการใช้ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์สนับสนุนความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ งบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ หรือมีพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นการมองภาพของจุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันในกลุ่ม การรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวจะทำให้กระบวนการเคลื่อนไหวมีพลัง สามารถเกิดเอกภาพ และช่วยบรรเทาความขัดแย้งหรือปัญหา อันเกิดจากมุมมองความคิดที่แตกต่างกันได้
3. การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน เครือข่ายเกิดจากการที่สมาชิกแต่ละคนต่างก็มีความต้องการของตนเอง แต่ความต้องการเหล่านั้นไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ หากต่างคนต่างอยู่
4. การเสริมสร้างซึ่งกันและกันจะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยที่จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้จุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง จะทำให้ผลประโยชน์ที่เกิดจากการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายมากกว่าการไม่สร้างเครือข่าย
5. การพึ่งพิงร่วมกันจะทำให้งานสำเร็จได้ เนื่องจากข้อจำกัดของสมาชิกในเครือข่าย ทั้งทางด้านทรัพยากร ความรู้ เงิน ทุน กำลังคน ฯลฯ สมาชิกเครือข่ายไม่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเอง จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน

บริบทของสำนักงานการศึกษา และโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีโรงเรียนในสังกัดเทศบาล 11 โรงเรียน มีบุคลากรครู จำนวน 680 คน นักเรียน 11,359 คน จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย สถานศึกษาอยู่ภายใต้สังกัดการดูแลส่งเสริมของหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นหรือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 3/3 ถนนประชาสำราญ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของเทศบาลนครขอนแก่น

เทศบาลนครขอนแก่นได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง โดยพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2478 นายเทศมนตรีคนแรก คือ พระยาเสนาราชภักดี และตั้งที่ทำการอยู่ ณ ที่ราชพัสดุแปลงอันเป็นที่ตั้งศาลากลางในปัจจุบันจนกระทั่งปี 2492 ได้ย้ายที่ทำการไปอยู่ ณ บริเวณตรงข้ามโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ในปัจจุบัน หลังจากนั้นได้ย้ายเข้าไปอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดอีก ในวันที่ 22 ตุลาคม 2547 จึงได้ย้ายมาอยู่ ณ ที่ทำการปัจจุบัน

เทศบาลเมืองขอนแก่นได้ยกฐานะเป็นเทศบาลนครขอนแก่น เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2538 มีเนื้อที่ 46 ตารางกิโลเมตร ประชากรประมาณ 128,774 คน เทศบาลนครขอนแก่นได้จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลรับผิดชอบ ให้การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ตามมาตรา 50(6) พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.2496 โดยปฏิบัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และนโยบายของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยจัดตั้งโรงเรียนเทศบาล 11 โรงเรียน จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. วิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษา

กรอบแนวคิดนายเทศมนตรีในฐานะผู้นำการบริหารเทศบาลนครขอนแก่น ได้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาถือว่าการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการพัฒนา ถือว่า การพัฒนาการศึกษาจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตเป็นทุนอันยิ่งใหญ่ของสังคม ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา การศึกษาได้ยึดหลักที่มีศักยภาพมนุษย์ที่มีความแตกต่างกัน จึงได้กำหนดจุดเน้นที่สำคัญในการจัดการศึกษา เน้นการจัดการศึกษาที่สามารถจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและท้องถิ่น จึงได้ประกาศนโยบายด้านการศึกษา และกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ

“จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพในท้องถิ่น ให้เกิดความสำนึกรักในท้องถิ่น คุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการของสังคม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น”

วิสัยทัศน์สำนักงานการศึกษา : เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนการศึกษาให้เป็นเลิศ เพื่อสร้างคนเก่ง ดี มีสุข

พันธกิจที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยให้ได้มาตรฐาน

พันธกิจที่ 2 อนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น/ กิจกรรมเด็กและเยาวชน

พันธกิจที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการภายในองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายดังกล่าว จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การกิจด้านการศึกษาที่เป็นหลักสำคัญไว้ 6 ประการ คือ

1. เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - 1.1 ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาพื้นฐานในแต่ละสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า เครือข่ายผู้ปกครอง ครู นักเรียน ได้ร่วมคิด จัดทำแผนและงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนรวมถึงการบริหารจัดการภายในโรงเรียน เช่น การใช้ผังที่ดินโรงเรียน
 - 1.2 ให้กรรมการฝ่ายต่างๆมีส่วนร่วมในการสรรหาปราชญ์ชาวบ้านและพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น
 - 1.3 สนับสนุนให้โรงเรียนจัดบริหารโรงเรียนแบบ SBM
 - 1.4 สนับสนุนงบประมาณให้กับโรงเรียนเป็นรายหัวเพื่อสนองตอบการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ
2. เน้นความแตกต่างของศักยภาพแต่ละบุคคล จัดสถานี่การเรียนรู้ ตามกลุ่มความสนใจของนักเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็ก
 - 2.1 เน้นการพัฒนาการศึกษา ตามศักยภาพของโรงเรียน จัดสถานี่ตามกลุ่มความสนใจของนักเรียน สนับสนุนการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นรากฐานการเรียนรู้ กลุ่มทางเลือก
 - 2.2 จัดให้มีการเรียนการสอนเรียนร่วมเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และชุมชนมุสลิม
 - 2.3 พัฒนาขวัญและกำลังใจ ให้กับบุคลากรทางการศึกษา เช่น ส่งเสริมด้านวิชาการ จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการสอน การปลูกจิตสำนึกในวิชาชีพครู
 - 2.4 จัดโครงการโรงเรียน 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน
3. เน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน
 - 3.1 จัดโครงการโรงเรียนวิถีชุมชนท้องถิ่น(วิถีพุทธ) โดยมีโรงเรียนรุ่งอรุณกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนแม่แบบ
 - 3.2 จัดสัมมนาการสอนแบบบูรณาการองค์ความรู้กลุ่มการเรียนรู้
 - 3.3 กิจกรรมการประกวดการสอนแบบบูรณาการ
 - 3.4 ส่งเสริมกิจกรรมครอบครัวเข้มแข็ง สังคมเอื้ออาทร ของชุมชนและการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน
4. เน้นคุณธรรมและปลูกจิตสำนึกรักท้องถิ่น สร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่น หวงแหนและเห็นคุณค่าขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของถิ่น
 - 4.1 จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
 - 4.2 จัดสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน
 - 4.3 ส่งเสริมงานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
 - 4.4 จัดให้มีโรงเรียนต้นแบบวัฒนธรรมท้องถิ่น

5. เน้นจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ เน้นการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งวิธีการและแหล่งเรียนรู้ต่างๆส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน เช่น สร้าง จัดทำ และปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้ว โสภณมั่ง บึงแก่นนคร บึงทุ่งสร้าง พิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ สวนสนุกเพื่อการศึกษา ม.ไทรบ้าน สวนพฤกษศาสตร์ ตลาดสด โรงพยาบาล

5.1 จัดหาพาหนะรับส่งในการไปเรียนรู้นอกห้องเรียนตามสถานที่ต่างๆ

5.2 ปรับปรุงภูมิทัศน์ของโรงเรียน/อาคารสถานที่และการจัดสวน ปรับปรุงเรือนเพาะชำให้เป็นแหล่งเรียนรู้

6. เน้นเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้เหมาะสม

6.1 จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์และการเรียนการสอนด้านคอมพิวเตอร์ อย่างทั่วถึงและเพียงพอ

6.2 นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบในกระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้ soft ware โปรแกรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน

3. ปัญหาด้านการบริหารงานในหน่วยงาน

สำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ได้วางรูปแบบโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรออกเป็น 2 ส่วน 1 หน่วย คือ 1. ส่วนบริหารการศึกษา 2. ส่วนส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม 3. หน่วยศึกษานิเทศก์โดยมีนักบริหารการศึกษาระดับ 8 เป็นผู้อำนวยการส่วนบริหารทั้ง 2 ส่วนดังกล่าว โดยมีผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ระดับ 9 เป็นผู้บัญชาการใหญ่ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลบริหารงานทั้ง 2 ส่วน 1 หน่วย ที่แบ่งย่อยออกเป็นฝ่ายต่างๆประกอบด้วย

1. หน่วยศึกษานิเทศก์
2. ฝ่ายการเจ้าหน้าที่
3. ฝ่ายกิจการโรงเรียน
4. ฝ่ายการศึกษานอกระบบ
5. ฝ่ายกิจกรรมเด็กและเยาวชน
6. ฝ่ายส่งเสริมศาสนาศิลปะและวัฒนธรรม
7. ฝ่ายแผนงานและโครงการ
8. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

จากการวางโครงสร้างการบริหารงานในรูปแบบดังกล่าว ปัญหาปัจจุบันพบว่า โครงสร้างการบริหารงานดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองนโยบายในการจัดการศึกษาของคณะผู้บริหารเทศบาลได้ ในเรื่องการจัดการศึกษาอกระบบและตามอัธยาศัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

ปกาศิต เอี่ยมสะอาด (2550 : 114-161) การเรียนการสอนกิจกรรมโยธวาทิตในด้านทักษะการอ่านโน้ตสากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีเสริมแรงไว้ดังนี้ 1) การใช้คำพูดที่สุภาพ เป็นกันเองกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สึกเป็นมิตร กล้าพูด กล้าทำผูกพันกับผู้สอน มีความต้องการที่จะเรียนรู้ด้านดนตรี 2) การพัฒนาการเรียนรู้ ที่เริ่มจากง่ายไปหายาก ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจ

และได้รับกำลังใจในการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่ได้อย่างถูกต้อง 3) การทำแบบทดสอบ และฝึกปฏิบัติกิจกรรมแบบซ้ำ ๆ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความแม่นยำในการเรียนรู้ มีความคล่องแคล่วในการ ปฏิบัติกิจกรรม 4) การเสนอผลการทำแบบทดสอบ และแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมการอ่านตัวโน้ตในแต่ละ ครั้ง ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงข้อบกพร่อง ทำให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในผลงาน ของตนเอง

จุมภฏ มงคลสินธุ์ (2550 : 102-152) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบโครงการ โรงเรียนท่าลำตวนประชาบำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์คือ กลยุทธ์การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ กลยุทธ์การนิเทศ และกลยุทธ์การศึกษาดูงาน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจ มีความ อุตสาหะ สามารถทำให้เกิดการพัฒนาตนเองได้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากร เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบโครงการ เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปเขียนแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประสิทธิ์ วิไลแก้ว (2550 : 105-139) ได้ศึกษาการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ใน ระยะแรก ผู้ปกครองนักเรียน ชาวบ้านกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เห็นความสำคัญ และไม่ให้ความ ร่วมมือเท่าที่ควร เพราะทุกคนคิดว่าการเรียนการสอนการจัดการจัดกิจกรรมในโรงเรียนเป็นหน้าที่ของครู- อาจารย์ในโรงเรียนเท่านั้น จึงวางแผนการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา (AIC) และการศึกษาดูงาน ซึ่งผลการดำเนินงานพบว่า เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร และครูกับ ชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา ชาวบ้าน กรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ตลอดจน ครูอาจารย์ มีความตระหนักกระตือรือร้น ทุกคนมีความต้องการที่จะร่วมมือในการร่วมคิด ร่วมทำ ในการกำหนด วิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ และวางแผนการพัฒนา

กมลวรรณ ดวงอ่อนนาม (2551 : 103-154) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ผลการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของ นักเรียนเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติของ โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริหารงานด้านสภาพแวดล้อมและการ บริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาระบบการบริหารงานภายในโรงเรียน และพัฒนามาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

บงกช สุทธิประภา (2551 : 115-143) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาค้นคว้าพบว่า สภาพก่อนการพัฒนาความเป็นอิสระในการ เรียนของนักเรียนปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีความเป็นอิสระในด้านการคิดวางแผนการเรียนของ ตน ยังขาดโอกาสในการเลือกเนื้อหา กิจกรรมและสื่อการเรียนตามความต้องการของตนเองเท่าที่ควร นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษภายหลังการพัฒนา ความเป็นอิสระในการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ ACACA พบว่า โดยรวมนักเรียนมีทักษะในการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยการพึ่งพาตนเอง มีอิสระในการคิด ตัดสินใจวางแผน ออกแบบการเรียนรู้

มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และมีความมั่นใจในการ ฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษมีความสุขในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองมีความสนใจใฝ่เรียนรู้ และมีความภาคภูมิใจในการนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมได้ดี นักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดทั้ง 5 ชั้นตอน โดยจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนผลการเรียนในระดับพอใช้ จะมีจำนวนลดลงในการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนทั้ง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงผลการประเมินด้วยตัวนักเรียน และครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีคุณภาพเพิ่มขึ้น

ระเบียบ สมหวัง (2551 : 90-92) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โมเดลชิปปา เรื่อง ทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้โมเดลชิปปา (CIPPA Model) กับการใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเองเกิดทักษะในการแก้ปัญหา นักเรียนมีความสนุกสนาน ตื่นเต้นในการเรียนพฤติกรรมด้านการทำงาน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการวางแผนในการทำงาน มีการแบ่งงาน ทำให้ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและกลุ่ม เมื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โมเดลชิปปา (CIPPA Model) เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 91.67

สุวรรณีย์ ศิริสุวรรณพงศ์ (2551 : 114-142) การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการโรงเรียนบ้านจวบ อำเภอนอนแดง จังหวัดนครราชสีมา การพัฒนาครูโรงเรียนบ้านจวบ อำเภอนอนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยวิธีประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศ ทำให้ประสบผลสำเร็จ คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการได้ จึงขอเสนอแนะให้ผู้บริหารและครูผู้สนใจ นำกลยุทธ์นี้ไปใช้ เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการและด้านอื่นต่อไป

สาวิตรี คะลีล้วน (2551 : 80-123) ได้ศึกษาการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดกองการศึกษาเทศบาลตำบลอนัญนาง พบว่า มีปัญหาความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเลือกวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมกับงาน มีปัญหาเรื่องความรับผิดชอบต่องาน ไม่เปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันไม่พร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน จึงวางแผนการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ 1. การประชุมระดมความคิดแบบสร้างสรรค์ 2. กิจกรรมผูกมิตรไมตรี 3. กิจกรรมสร้างศรัทธา ผลการพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของบุคลากรพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถให้ความร่วมมือของบุคคลต่างๆ มีการพัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกัน เปิดโอกาสเพื่อแลกเปลี่ยนจุดใจให้เกิดกระบวนการคิด ยอมรับความคิดเห็นมีน้ำใจต่อกัน แนะนำสิ่งที่ดี สื่อสารดี และมีความมุ่งมั่นในการร่วมมือ

สุวิมล นิลผาย (2552 : 118-156) การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 การพัฒนาครูในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างครุมีอาชีพด้วยการคิดค้นแนวทางใหม่ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกลุ่มร่วมมือจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่น่าสู่การพัฒนาการเรียนการสอนของครูได้ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การพัฒนาทั้ง 2 กลยุทธ์ ทำให้ครูได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำ

แผนการจัดการเรียนรู้แล้วนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยกลุ่มร่วมมือตามวิธีการต่าง ๆ ได้ ครูสามารถที่จะนำวิธีการเหล่านี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น จึงควรแนะนำและส่งเสริมให้นำกลยุทธ์ทั้ง 2 ดังกล่าวไปใช้พัฒนาครูโรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้ามาและครูในโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

นวลฉวี ภูดิน (2553 : 104-165) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลการประเมินตามมาตรฐานในการประเมินของสถานศึกษา มาตรฐานที่ 2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ ตามตัวบ่งชี้ที่ 2.4 คุณภาพของการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับพอใช้ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าที่กำหนด เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในมาตรฐานที่ 2 ให้ประสบผลสำเร็จตามเกณฑ์ และเป้าหมายของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยการใช้การเรียนรู้แบบโครงงานในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศด้วยการสังเกตการสอนและประเมินโครงการนักศึกษาภายใต้กรอบการศึกษาค้นคว้าตามกระบวนการโครงการ 5 ขั้นตอน ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 พบว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานเพิ่มขึ้น ผลการนิเทศ พบว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสามารถจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้ครบตามขั้นตอน ทั้ง 5 ขั้นตอน และปัญหาที่พบหลังจากการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 คือ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานตามขั้นตอนการวางแผนในการทำโครงงาน และขั้นตอนการเขียนรายงานโครงงาน ยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร ไม่เป็นตาม เป้าหมายในการปฏิบัติการเขียนเค้าโครงของโครงงานจึงได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศแบบเข้ม โดยเน้นประเด็นการเขียนแผน และขั้นตอนการเขียนรายงาน โดยกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ปรับแผนการพัฒนาเน้นการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น ผลจากการนิเทศแบบเข้ม พบว่า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบโครงงานให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการวางแผนในการทำโครงงานและการเขียนรายงานโครงงานได้ถูกต้อง รวดเร็วขึ้น มีโครงงานที่ถูกต้องสมบูรณ์ สามารถนำไปแสดงผลงาน และได้รับการคัดเลือก เข้าประกวดแข่งขันได้

โดยสรุปแล้วการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบโครงงาน ศูนย์การเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออุดรธานี จังหวัดอุดรธานี โดยการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบเข้ม สามารถพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบโครงงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Jiang (2002 : 116-142) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของครูผู้สอนและพัฒนาการผู้เรียนในประเทศจีน การศึกษานี้มุ่งไปที่โครงสร้างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ผลกระทบที่มีต่อการพัฒนาการของนักเรียนและอิทธิพลกระทบต่อสภาพชั้นเรียนซึ่งครูใหญ่เป็นผู้กำหนดขึ้น ผลการศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนนั้นมีหลายโครงสร้าง แต่มีโครงสร้างหลัก 5 ตัวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับนักเรียน คำสั่งและกฎข้อบังคับต่างๆ การแข่งขัน และความรับผิดชอบในการเรียน จากการศึกษา

พบว่าบุคลิกภาพของครูผู้สอนนั้นมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับ สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนมาก อัตราส่วนของค่าความแปรปรวนของโครงสร้างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนนั้นสามารถแปลออกมาเป็นบุคลิกภาพของครู เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น เช่น เพศ อายุ การสอนของครู ลักษณะของโรงเรียน และขนาดชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย SES ของครอบครัวของนักเรียน พบว่าลักษณะบุคลิกภาพของครูนั้นเป็นตัวที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนมากที่สุด สมมติฐานที่สร้างขึ้นมาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ลักษณะบุคลิกภาพของครูและการเปลี่ยนแปลงที่ได้มาจากนักเรียนถึงตรวจสอบ โดยแบบสอบถามที่ถาม นักเรียนเรียกว่า SEM และผลที่ได้นั้นก็บ่งชี้ว่าสมมติฐานที่สำคัญคือ สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนมี ผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียน สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเป็นผลกระทบมาจากครูใหญ่ ในขณะที่ผลกระทบหลักๆ ของบุคลิกภาพครูผู้สอนทำให้เกิดผลต่อนักเรียนคือสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

Leung (2004 : 59-75) ได้ทำการวิจัยพบว่า งานวิจัยในปัจจุบันสนับสนุนการใช้กิจกรรมอย่างสร้างสรรค์เป็นอย่างมากซึ่งเป็นองค์ประกอบในโครงการดนตรีในโรงเรียนโดยอิงพื้นฐานจากข้อพิสูจน์ที่ว่า การเรียนรู้ดนตรีจะมีประสิทธิภาพอย่างมากเมื่อนักเรียนได้รับการเปิดรับสู่กิจกรรมการเรียนรู้อย่างแท้จริงและเก็บประสบการณ์ จุดมุ่งหมายในการศึกษานี้ก็เพื่อกำหนดความต้องการวิธีการสำรวจและทักษะที่จำเป็นสำหรับการสร้างความร่วมมือในการแต่งเพลงในโรงเรียนฮอังกง ซึ่งถูกกำหนดว่ามีมิติของการสอนดนตรีโดยทั่วไปได้รับความสนใจน้อยกว่าครูดนตรี กลุ่มของครูดนตรีจำนวน 8 คน จะถูกตั้งคำถามเพื่อออกแบบโครงการเชิงสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ซึ่งจะถูกสอนในช่วงเปิดประชุมการฝึกการสอนใน 4 สัปดาห์ การสังเกตภาคสนามและการบันทึกภาพวิดีโอจะถูกนำมาวิเคราะห์ กลยุทธ์การสอน 10 กลยุทธ์ได้ถูกนำมาพิสูจน์ตามองค์ประกอบเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 4 ประการ กล่าวคือ แรงจูงใจในงาน, ทักษะความไว้วางใจต่อขอบเขตความรู้, กระบวนการสร้างความเชื่อถือและความคิดสร้างสรรค์, และความสามารถในการรู้และควบคุมกระบวนการคิดของตน มีข้อเสนอแนะในการวิจัยว่า องค์ประกอบดังกล่าวจะเป็นการสร้างกรอบการทำงานซึ่งครูดนตรีฮอังกงสามารถนำไปใช้เมื่อต้องการส่งเสริมกิจกรรมดนตรีเชิงสร้างสรรค์ในห้องเรียน

Hewitt (2004 : 42-58) ได้วิจัยเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อสำรวจการดำเนินการของนักเรียนในแหล่งที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมสถานะการรับรู้ ความเชื่อ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสดงดนตรีเดี่ยว ข้อมูลในการวิจัยเก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และงานวิจัยนี้สรุปแหล่งที่มาสำคัญที่มีอิทธิพลสามแหล่ง ได้แก่ การประเมินผล, ประสบการณ์การแสดงที่ผ่านมา, และสิ่งอื่น ๆ ที่มีนัยสำคัญ นักเรียนจะอธิบายถึงหนทางต่าง ๆ ต่อความเชื่อในแหล่งที่มีอิทธิพลเพื่อกำหนดและรายงานว่าเขามีมุมมองต่อตนเองอย่างไร ในแง่ของความสามารถ, ความมั่นใจ และอัตราในการทำงาน โดยงานวิจัยนี้ยังได้ทำการสำรวจการดำเนินการสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งถ่ายและการจัดการโครงการดนตรีในภาคส่วนการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป การขาดความใส่ใจโดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของนักดนตรีจากที่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติเดิมและประเภทของดนตรีและอิทธิพลที่มีนัยสำคัญอย่างสูงของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อสถานะการรับรู้ของตนเองในฐานะผู้แสดง

Gaunt (2008 : 215-245) ได้วิเคราะห์ภาวะของการรับรู้ของครูที่ทำการสอนนักเรียนจำนวน 20 คน ของโรงเรียนสอนดนตรีในประเทศอังกฤษ เกี่ยวกับด้านการสอนดนตรีแบบตัวต่อตัว โดยมีจุดประสงค์การวิจัยที่เน้นที่กระบวนการและการจัดการ ซึ่งการศึกษาได้แยกครูผู้สอนออกมาเพื่อทำการศึกษา และมีข้อเสนอแนะถึงความจำเป็นต่อปัญหาที่จะเผชิญซึ่งยากที่จะแก้ไขในการกำหนด

ความเข้มข้นและความซับซ้อนด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นอกจากนี้ภาวะความเครียดยังแสดงให้เห็นระหว่างแรงกดดันใจของครูที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนความมั่นใจในตัวเอง และต่อกระบวนการสอนที่ครูใช้ ซึ่งการถ่ายทอดทักษะทางเทคนิคและทางดนตรีส่วนใหญ่โดยผ่านครูที่นำไปสู่ผลสะท้อนต่อการปฏิบัติ ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการจัดการนี้พลวัตของความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวพบว่า ขณะที่ศักยภาพซึ่งสะท้อนจากการปฏิบัติในการสอนแบบตัวต่อตัวมีผลที่ดีมาก แต่ความสัมพันธ์จะขัดขวางการพัฒนาเรื่องความรับผิดชอบของตัวเองไป

Abramowitz (2008 : 171-195) การศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อคุณภาพการปฏิบัติการเรียนการสอนของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อคุณภาพการปฏิบัติการเรียนการสอนของครู ด้านเทคนิคการสอน การวางแผนและเตรียมการสอน ความเกี่ยวข้องระหว่างครูกับนักเรียน ของโรงเรียนอาชีวศึกษา และโรงเรียน มัธยมศึกษาในรัฐนิวยอร์ก จากการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนแผนกวิชาคอมพิวเตอร์ แผนกช่างไม้ แผนกศิลปะ และแผนกการปรุงอาหาร พบว่า 93 % ต้องการได้ครูผู้สอนมีคุณภาพ โดยครูจะต้องมีใบอนุญาตการสอนที่วิทยาลัยให้การรับรอง และครูจะต้องเพิ่มเทคนิคการสอนให้มากขึ้น และอยากให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานที่เพื่อจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และจากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครูอยากให้นักเรียนประเมินการสอนของครูเพื่อครูจะได้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และครูอยากให้มีการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Sturtz (2008 : 130-152) การพัฒนาการปฏิบัติการสอนของครูและความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติการสอนครูและความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยการสังเกตการณ์สอนการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า การสอนของครูมีการเตรียมแผนการสอน มีการวางแผนการสอนการจัดกิจกรรมการสอนมีการเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนทำ มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างครู และนักเรียนนอกจากนี้ครูยังมีการวางแผนสำหรับการเอาใจใส่แก่นักเรียนมากขึ้น และครูยังเน้นการปรับปรุงโครงสร้างการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมมีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดียิ่ง เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสารการแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์และเนื่องจากการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งมุ่งเน้นสอนวิชาการความรู้อย่างเดียว เน้นให้เด็กท่องจำความรู้เพื่อไปสอบ ทำให้นักเรียนไม่สามารถสร้างการเรียนรู้ การเติบโตให้กับตนเองได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกัน และแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ คิดเป็น ทำเป็น และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆตลอดจนปลูกฝังค่านิยมอันดีงาม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เรียน การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม

มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมและประเทศชาติ และแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ และ ความแตกต่างของแต่ละบุคคล และนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนสืบต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสำนักศึกษา และบุคลากรโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ณ เดือนมิถุนายน 2555 จำนวน 725 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

บุคลากรสำนักศึกษา และบุคลากรโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 111 คน ซึ่งมีภาระหลักในการรับผิดชอบงานด้านการศึกษาโดยตรง

2.1 บุคลากรจากโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนละ 1 คน 11 โรงเรียน เท่ากับ 33 คน บุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนละ 5 คน เท่ากับ 55 คน รวมบุคลากรจากโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 88 คน

2.2 บุคลากรจากสำนักการศึกษาและเจ้าหน้าที่สำนักการศึกษาผู้เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 22 คน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา 1 คน รวมบุคลากรจากสำนักการศึกษา 23 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 111 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

แบบสอบถาม จำนวน 111 ชุด ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และแนวทางพัฒนาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดขอนแก่น ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด เพื่อนำไปปรับปรุง

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับ สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

2. จัดทำแบบสอบถามฉบับร่าง โดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาค้นคว้าตามขอบเขตของการศึกษา แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และให้คำแนะนำ

3. นำแบบสอบถามฉบับแก้ไข เสนอผู้มีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบ เพื่อให้มีความเที่ยงตรงและถูกต้อง ผู้มีประสบการณ์ประกอบด้วย

3.1 นายยุทธ วงษ์ศิริ ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

3.2 นายศรันย์ เปานาเรียง หัวหน้าฝ่ายการศึกษา

3.3 ดร.สุธาสินี แม่นญาติ ศึกษานิเทศก์/หัวหน้างานพัฒนาผู้เรียน

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขในการเปลี่ยนคำถามให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปหาประสิทธิภาพโดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรสำนักการศึกษาเทศบาลนครราชสีห์มา และโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครราชสีห์มา 6 โรงเรียนละ 10 ท่าน รวมจำนวน 60 คน

5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาหาค่าอำนาจจำแนก รายข้อโดยวิธี Item-total Correlation ได้ค่าระหว่าง 0.20-0.53

5.2 หาคุณภาพความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งคำนวณหาค่าโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.81

6. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบปรับปรุงอีกครั้งจนเป็นที่แน่ใจและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นครอบคลุมเนื้อหาและสมบูรณ์ที่สุด นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักการศึกษา และโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ในการเก็บข้อมูลบุคลากร

2. ผู้ศึกษาดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองให้กับบุคลากรสำนักการศึกษา และโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดขอนแก่น 11 โรงเรียน โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตัวเอง จำนวน 111 ชุด

3. ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนที่จะวิเคราะห์ผลทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำกับข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนที่มีความสมบูรณ์ทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอย่างละเอียด
2. การให้คะแนนแบบสอบถาม โดยกำหนดการให้คะแนนระดับความคิดเห็นด้วยออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

นำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย และกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 163) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	การประเมินความคิดเห็นด้วยมากที่สุด
3.51-4.50	การประเมินความคิดเห็นด้วยมาก
2.51-3.50	การประเมินความคิดเห็นด้วยปานกลาง
1.51-2.50	การประเมินความคิดเห็นด้วยน้อย
1.00-1.50	การประเมินความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 1.4 ความถี่ (Frequency)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบได้แก่ t-test (Independent Samples)
3. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
3. เปรียบเทียบสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามเพศและตำแหน่ง
4. ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 111)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	89	80.2
หญิง	22	19.8
ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา	1	0.9
ผู้อำนวยการโรงเรียน	11	9.9
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	11	9.9
หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	66	59.5
เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา	22	19.8

จากตาราง 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 80.2 เป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 ตำแหน่งส่วนใหญ่ เป็นหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 59.9 รองลงมาเป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 19.

สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวม

สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา โดยภาพรวม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	3.80	0.32	มาก
2. สภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.85	0.27	มาก
3. ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.94	0.29	มาก
4. ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.84	0.28	มาก
5. ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม ความสามารถความถนัด	3.76	0.24	มาก
6. สภาพการวัดผลประเมินผลกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนตามความสามารถความถนัด	4.00	0.24	มาก
รวม	3.87	0.14	มาก

จากตาราง 2 พบว่า สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ สภาพการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.24) ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.29) สภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.27) ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.28) สภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.32) และปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถความถนัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.24)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านสภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสม	3.55	0.67	มาก
2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม	4.51	0.52	มากที่สุด
3. เนื้อหา กิจกรรม ยึดหลักปรัชญาของโรงเรียนผนวกกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน	3.58	0.73	มาก
4. สามารถกำหนดบทบาทของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน	3.72	0.61	มาก
5. สามารถกำหนดแผนและแนวทางการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.62	0.73	มาก
รวม	3.80	0.32	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านสภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.52) สามารถกำหนดบทบาทของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.61) สามารถกำหนดแผนและแนวทางการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.73) เนื้อหา กิจกรรม ยึดหลักปรัชญาของโรงเรียนผนวกกับข้อกำหนดของ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.73) และการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.67)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านหลักการและแนวทางของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามสภาพความแตกต่างของบุคคล	4.20	0.52	มาก
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงานหรือความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	3.51	0.62	มาก
3. ผู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีความรู้เรื่องและมีทักษะต่างๆ	3.81	0.60	มาก
4. ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในการดำเนินงานจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.97	0.53	มาก
5. มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบรรลุสู่ความสำเร็จที่ได้วางไว้	3.77	0.73	มาก
รวม	3.85	0.27	มาก

จากตาราง 4 พบว่า สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านหลักการและแนวทางของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ มีการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามสภาพความแตกต่างของบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.52) ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในการดำเนินงานจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.53) ผู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความรู้เรื่อง และมีทักษะต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.60) มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบรรลุสู่ความสำเร็จที่ได้วางไว้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.73) และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงานหรือความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.62)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.75	0.61	มาก
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนและชุมชน	3.99	0.58	มาก
3. ความเหมาะสมด้านจำนวนครูที่ปรึกษาในอัตราส่วนตามมาตรฐานที่เขตพื้นที่การศึกษากำหนด	3.72	0.73	มาก
4. ความเหมาะสมด้านจำนวนอุปกรณ์ที่ใช้ต่อการเลือกเรียนของสมาชิกกิจกรรม	4.12	0.42	มาก
5. การกำหนดเป้าหมายและเนื้อหาของการจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องต่อความคาดหวังของโรงเรียนและชุมชน	4.11	0.53	มาก
รวม	3.94	0.29	มาก

จากตาราง 5 พบว่า สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ความเหมาะสมด้านจำนวนอุปกรณ์ที่ใช้ต่อการเลือกเรียนของสมาชิกกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.42) การกำหนดเป้าหมายและเนื้อหาของการจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องต่อความคาดหวังของโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.53) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.58) โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.61) และความเหมาะสมด้านจำนวนครูที่ปรึกษาในอัตราส่วนตามมาตรฐานที่เขตพื้นที่การศึกษากำหนด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.73)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. โรงเรียนมีบุคลากรทางด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อใช้ดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเพียงพอ	4.23	0.55	มาก
2. ผู้ปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบดูแลในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.19	0.53	มาก
3. การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของครูกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในส่วนของนักเรียนที่ไม่สามารถปรับตัวกับการเรียนได้	3.85	0.53	มาก
4. สภาพด้านจรรยาบรรณของความเป็นครู ซึ่งมุ่งเน้นในด้านให้ความรู้ความสามารถต่อนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม	3.58	0.58	มาก
5. โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและให้แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมุ่งเน้นทักษะความสามารถของผู้เรียน ปลูกฝังด้านความมีระเบียบวินัย และเอาใจใส่ต่อการเรียน	3.41	0.55	มาก
รวม	3.84	0.28	มาก

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.28) โรงเรียนมีบุคลากรทางด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อใช้ดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.55) ผู้ปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบดูแลในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.53) การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของครูกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในส่วนของนักเรียนที่ไม่สามารถปรับตัวกับการเรียนได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.53) สภาพด้านจรรยาบรรณของความเป็นครู ซึ่งมุ่งเน้นในด้านให้ความรู้ความสามารถ ต่อนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.58) และโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและให้แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมุ่งเน้นทักษะความสามารถของผู้เรียน ปลูกฝังด้านความมีระเบียบวินัย และเอาใจใส่ต่อการเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.55)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถความถนัด

สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เปิดรับนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน	3.59	0.65	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทและสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจความพร้อมของตนเองได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง	3.63	0.59	มาก
3. นักเรียนได้มีการปรับตัวก่อนเข้าฝึกหัด	3.64	0.57	มาก
4. มีการรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ด้านทฤษฎี ให้กับนักเรียนก่อนนำไปใช้จริง	4.03	0.39	มาก
5. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.91	0.37	มาก
รวม	3.76	0.24	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถความถนัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.24) มีการรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ด้านทฤษฎี ให้กับนักเรียนก่อนนำไปใช้จริง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.39) นักเรียนสามารถปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.37) นักเรียนได้มีการปรับตัวก่อนเข้าฝึกหัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.57) มีการประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทและสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจความพร้อมของตนเองได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.59) และเปิดรับนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.65)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการประเมินผลการเรียนรู้โดยการวัดทักษะความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม	4.06	0.53	มาก
2. วัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องทฤษฎีและหลักการได้ตรงตามวัตถุประสงค์	4.10	0.40	มาก
3. การประเมินการออกแบบปฏิบัติงานในโรงเรียนและชุมชน โดยยึดเป้าหมายให้เป็นไปตามคุณลักษณะของงาน	4.07	0.52	มาก
4. มีการประเมินผลการบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ การแต่งกายที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของผู้เข้าร่วม	3.96	0.40	มาก
5. มีการรายงานผลการดำเนินงานและสรุปผลการปฏิบัติงานของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน	3.79	0.59	มาก
รวม	4.00	0.24	มาก

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ วัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องทฤษฎีและหลักการได้ตรงตามวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.40) การประเมินการออกแบบปฏิบัติงานในโรงเรียนและชุมชน โดยยึดเป้าหมายให้เป็นไปตามคุณลักษณะของงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.52) มีการประเมินผลการเรียนรู้โดยการวัดทักษะความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.53) มีการประเมินผลการบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ การแต่งกายที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของผู้เข้าร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.40) และมีการรายงานผลการดำเนินงานและสรุปผลการปฏิบัติงานของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.59)

เปรียบเทียบสภาพปัญหา และแนวทางการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัด
เทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามเพศและตำแหน่ง

ตาราง 9 เปรียบเทียบสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร
ขอนแก่น จำแนกตามเพศ

เพศ	\bar{X}	S.D.	t	P-Value
สภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน				
ชาย	3.79	0.33	0.645	0.520
หญิง	3.84	0.31		
สภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
ชาย	3.86	0.28	0.648	0.518
หญิง	3.82	0.26		
ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน				
ชาย	3.97	0.30	2.322	0.022*
หญิง	3.81	0.22		
ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน				
ชาย	3.84	0.28	0.958	0.340
หญิง	3.90	0.27		
ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม ความสามารถความถนัด				
ชาย	3.73	0.24	3.020	0.004*
หญิง	3.87	0.18		
สภาพการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน				
ชาย	4.00	0.26	0.289	0.774
หญิง	4.00	0.18		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกันมีระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัจจัย

และเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
แตกต่างกัน

ตาราง 10 เปรียบเทียบสภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง

เพศ	\bar{X}	S.D.	F	P-Value
ด้านสภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน				
ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา	3.60	0.00	1.956	0.107
ผู้อำนวยการโรงเรียน	3.65	0.16		
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	3.65	0.28		
หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.86	0.36		
เจ้าหน้าที่สำนักการศึกษา	3.75	0.25		
ด้านสภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา				
ผู้อำนวยการโรงเรียน	3.40	0.00	2.003	0.099
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	3.76	0.13		
หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.82	0.23		
เจ้าหน้าที่สำนักการศึกษา	3.90	0.27		
	3.78	0.33		
ด้านด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา	3.60	0.00	5.914	0.000*
ผู้อำนวยการโรงเรียน	3.78	0.11		
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	3.87	0.18		
หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.04	0.30		
เจ้าหน้าที่สำนักการศึกษา	3.76	0.26		

ตาราง 10 (ต่อ)

เพศ	\bar{X}	S.D.	F	P-Value
ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา	3.40	0.00	1.665	0.164
ผู้อำนวยการโรงเรียน	3.75	0.20		
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	3.95	0.20		
หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.84	0.28		
เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา	3.91	0.33		
ด้านปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถความถนัด				
ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา	3.40	0.00	4.817	0.001*
ผู้อำนวยการโรงเรียน	3.56	0.28		
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	3.64	0.28		
หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.79	0.22		
เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา	3.85	0.19		
ด้านสภาพการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา	4.00	0.00	1.520	0.202
ผู้อำนวยการโรงเรียน	4.00	0.24		
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	3.85	0.16		
หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.00	0.24		
เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา	4.07	0.26		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งต่างก็มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ควรเข้าถึงนักเรียนให้มากกว่านี้เพราะจะจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ง่ายขึ้น
2. ทำให้กับนักเรียนโดยตรง
3. เข้าถึงสภาพปัญหาของนักเรียน
4. ปัจจัยหลักคือปัญหาของเด็ก ถึงจะทำกิจกรรมได้
5. แก้ไขปัญหานักเรียนโดยตรง
6. ควรควรเข้าถึงนักเรียนอย่างน้อยครู 1 คน กับนักเรียน 7 คน เพื่อจะได้รู้ถึงการทำกิจกรรมและปัญหาของเด็ก
7. ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 2 เดือนต่อ 1 ครั้ง
8. การรายงานการดำเนินงานต้องบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการจัดกิจกรรม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรสำนักศึกษา และบุคลากรโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดขอนแก่น จำนวน 111 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย บุคลากรจากโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนละ 1 คน 11 โรงเรียน บุคลากรที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนละ 5 คน รวมบุคลากรจากโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 88 คน บุคลากรจากสำนักการศึกษา จำนวน 10 คน คือ ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา 1 คน และเจ้าหน้าที่สำนักการศึกษาผู้เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 22 คน รวมบุคลากรจากสำนักการศึกษา 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ความถี่ (Frequency) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ t-test (Independent Samples) ผู้ศึกษาได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

สรุปผล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80.2 ตำแหน่งส่วนใหญ่ เป็นหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 59.9
2. สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านสภาพการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.24) ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.29) สภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.27) ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.28) สภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.32) และปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถความถนัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.24)

3. เปรียบเทียบสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามเพศและตำแหน่ง พบว่า เพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แตกต่างกัน ตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการประเมินผลกิจกรรมและรายงานการดำเนินงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อสิ้นปีการศึกษาทุกโรงเรียนจะต้องรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 5) ผลการวิจัยด้านการประเมินผลกิจกรรมและรายงานการดำเนินงาน มีสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลากรที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านนี้มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรขาดความรู้ ประสบการณ์ หรือขาดแนวทางในการประเมินผลกิจกรรมและการรายงานผล

การเปรียบเทียบสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามเพศและตำแหน่ง พบว่า เพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย เพศชายมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิง แสดงให้เห็นว่าบุคลากรเพศชายมีสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมชุมนุม หรือกิจกรรมอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นบุคลากรเพศชายที่เป็นหัวหน้าในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งจะต้องจัดเตรียม จัดหาอุปกรณ์ และประสานงานในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงทำให้พบปัญหาในการดำเนินงานได้มากกว่า และด้านการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย แสดงให้เห็นว่า บุคลากรเพศหญิงมีสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเพศชาย มีประสบการณ์และความชำนาญในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากกว่าบุคลากรที่เป็นเพศหญิง ตำแหน่งต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีสภาพปัญหาและการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต้องคอยกำกับ

ดูแลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนซึ่งมีมากมายหลายกิจกรรม จึงทำให้พบกับปัญหาและอุปสรรคได้มากกว่า ซึ่งในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนต้องจัดดำเนินงานทางกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา โดยอาศัยกระบวนการบริหารงานกิจกรรม ได้กำหนดไว้ให้โรงเรียนจัดทำระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โดยผู้บริหารมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าหมวดกิจกรรมเป็นผู้ร่างระเบียบของโรงเรียนขึ้นกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้แก่หัวหน้าหมวดกิจกรรมและครูที่ปรึกษากิจกรรม การจัดบุคลากร กิจกรรมนักเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญมากที่บุคลากรภายในโรงเรียน ซึ่งรวมหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรมครูที่ปรึกษากิจกรรม และนักเรียนที่ร่วมประกอบกิจกรรม จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันได้ ดังนั้น จึงควรมีการดำเนินงานด้านบุคลากรดังนี้คือ ครูที่ปรึกษากิจกรรม/ชุมนุม โดยจัดสัดส่วนที่เท่ากันในแต่ละชุมนุมต่อครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม จะทำให้สมาชิกของกิจกรรมชุมนุมนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จัดแบ่งบุคลากรตามระบบสายงานกิจกรรม ว่าใครอยู่จุดใดของกิจกรรมเพื่อจะได้ทำหน้าที่ได้ถูกต้อง ส่งเสริมให้ครู-อาจารย์มีความรู้ โดยส่งให้ไปดูงานนอกสถานที่ ตามบทบาท และหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 6) และดำเนินการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษามีสภาพปัญหาการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนน้อย เพราะการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่วนใหญ่จัดอยู่ในโรงเรียน และมีครูผู้สอนในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม หากให้เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอาจจะเป็นงานที่ไม่มีคุณค่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับใช้

การที่สภาพปัญหา การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ด้านการประเมินผลกิจกรรมและรายงานการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จึงควรมีการให้ความรู้ ให้นำแนวทางในการประเมินผล และการจัดทำรายงานกับผู้ที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงความต้องการของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ดวงอ่อนนาม. การประเมินการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้
ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติของโรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รม.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงาน
พัฒนาหลักสูตร จำกัด, 2535.
- _____. แผนการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพัฒนาหลักสูตร จำกัด,
2545.
- กรมสามัญศึกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการวิเคราะห์สาระสำคัญ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. การบริหารกิจการนักเรียน เล่ม 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- จารุมล พันภัยพาล. การสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.
- จุมภฏ มงคลสินธุ์. การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญแบบโครงการ โรงเรียนท่าลำดวนประชาบำรุง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การบริหารการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.
- ชินรัตน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ. การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท,
2544.
- ตระกูล ดอกบัว. พัฒนาคุณภาพด้วยระบบบริหารจัดการ. ร้อยเอ็ด : ด็อกเตอร์บุ๊ก, 2536.
- ติน ปรัชญพฤทธิ. ทฤษฎีองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- ถวัลย์ มาตจรัส. ประสบการณ์การสร้างทีมงานของผู้บริหารระดับปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ :
มิติใหม่, 2539.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและทฤษฎีการออกแบบ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2538.
- นวลฉวี ภูดิน. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
แบบโครงการ ศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอภูพาน จังหวัด
อุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
2553
- บงกช สุทธิประภา. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความเป็นอิสระใน
การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม
: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

- ปกาศิต เอี่ยมสะอาด. งานวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การเรียนการสอนกิจกรรมโยธาชีวิตในด้านทักษะการอ่านโน้ตสากลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. นราธิวาส : โรงเรียนเทศบาล 3 (วิมุกตายนวิทยา), 2550.
- ประสิทธิ์ วิไลแก้ว. การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2543.
- พนัส หันนาคินทร์. การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2524.
- พรนพ พุกกะพันธ์. ภาวะผู้นำและการจูงใจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จามจุรีโปรดักท์, 2540.
- พลสิทธิ์ สิทธิชมภู. ความร่วมมือของสถานประกอบการและองค์กรทางการศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- พันทิพา เข้มทอง. การศึกษาการจัดกิจกรรมเลือกในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2539.
- ยุพดี โสทธิพันธ์และคณะ. ทักษะภาวะผู้นำ: การจูงใจ เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการบริหารการพยาบาล. กรุงเทพฯ : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2549
- ระเบียบ สมหวัง. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โมเดลซิปปา เรื่องทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- เรืองยศ ปรีดี. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- วันชัย โกลละสุต. การจัดการความรู้. 12 กันยายน 2549.
<<http://subweb2.dpt.go.th/dptkmcenter/index.php>> 22 กรกฎาคม 2555.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. ความลับขององค์การ : พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ, 2535.
- นายวิเชียร วงศ์คำจันทร์. สภาพและปัญหาการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2523.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชนข้าราชการและผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2530.
- วีระวัฒน์ พงษ์พยอม. การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2533.
- สง่า ไชยมัง. การศึกษาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- สมคิด บางโม. เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2540.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2544.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สาวิตรี คะลีล้วน. การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดกองการศึกษาเทศบาลตำบลดอนหญ้านาง อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ชุดฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาระดับสูง เล่ม 6 บริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : อิมเมจจิงจำกัด, 2543.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. การพัฒนาทีมงาน. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรตติ้ง, 2543.
- สุนันทา เลาหนันท์. การสร้างทีมงาน. กรุงเทพฯ : ดิดีบุ๊กสโตร์, 2540.
- สุวรรณีย์ ศิริสุวรรณพงศ์. การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านจาบ อำเภอนอนแดง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สุวิมล นิลผาย. การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกลุ่มร่วมมือ โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าม้า อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. เอกสารบัณฑิตศึกษาชุดวิชา 23 – 703 สัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541.
- อดิน รพีพัฒน์. ปัญหาการพัฒนาชนบท บทเรียนจากกรณียกกระบัตร โครงการพัฒนาชุมชนบกลุ่มน้ำแม่กลอง. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2531.
- อดิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. การบริหาร : ทักษะการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สบายใจ, 2538.
- Abramowitz, Jack. "Teachers' Attitudes Towards their Students and the Quality of instructional Practices in Occupational Education Programs," Dissertation Abstracts International. 68(11) : unpagged ; May, 2008.
- Gaunt, Helena. "One-to-one Tuition in a Conservatoire : the Perceptions of Instrumental and Vocal Teachers," Psychology of Music. 36(2) : 215-245, 2008.
- Hewitt, Allan. "Students' Attributions of Sources on Self-Perception in Solo Perform Music," Research Studies in Music Education. 22(1) : 42-58, 2004.
- Jiang, Guang - Rong. "Class Environment and its Relations to Theacher Style and Student Development," Dissertation Abstracts International. 62(9) : 2970-A ; March, 2002.

- Leung, Bo Wah. "A Framework for Undertaking Creative Music-Making Activities in Hong Kong Secondary Schools," Research Studies in Music Education. 23(1) : 59-75, 2004.
- Sturtz, John P. "Exploring a Beginning History Teacher's Thinking Through the Phases of Teaching," Dissertation Abstracts International. 68(10) : unpagged ; April, 2008.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. สภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
2. สภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถความถนัด
6. สภาพการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด เพื่อนำไปปรับปรุง

1. ความคิดเห็นของท่านเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการวิจัย
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะเก็บรักษาเป็นความลับและใช้ในการวิจัย ครั้งนี้เท่านั้น
3. กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงในการปฏิบัติ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นายณัฐวุฒิ ชูสกุล

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน () หน้าข้อที่ตรงกับสถานภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศผู้ตอบแบบสอบถาม

- () ชาย
- () หญิง

2. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

- () ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา
- () ผู้อำนวยการโรงเรียน
- () รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
- () หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน / ผู้ได้รับมอบหมาย
- () เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา

ตอนที่ 2

สภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความที่เกี่ยวกับประเด็นสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

โดยสอบถามลักษณะการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนว่ามีสภาพการบริหารจัดกิจกรรม ที่คำนึงถึงหลักปรัชญาและนโยบายของโรงเรียน ผนวกเข้ากับหลักสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปีพุทธศักราช 2542 ในประเด็นหลักมาน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องระดับปัญหาการบริหารทำข้อความแต่ละข้อเพียงหนึ่งความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็นสภาพปัญหา การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น	ระดับปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1.	สภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
1.1	การจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสม					
1.2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม					
1.3	เนื้อหากิจกรรม ยึดหลักปรัชญาของโรงเรียนผนวกกับข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการตาม พรบ. การศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน					
1.4	สามารถกำหนดบทบาทของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน					
1.5	สามารถกำหนดแผนและแนวทางการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ข้อ	ประเด็นสภาพปัญหา การดำเนิน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น	ระดับปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
2	<u>สภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</u>					
2.1	มีการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถ ของผู้เรียนให้เหมาะสมตามสภาพความ แตกต่างของบุคคล					
2.2	เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงานหรือ ความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
2.3	ผู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความรู้เรื่อง และมีทักษะต่างๆ					
2.4	ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในการ ดำเนินงานจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
2.5	มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้การ ดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบรรลุสู่ ความสำเร็จที่ได้วางไว้					
3.	<u>ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</u>					
3.1	โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน					
3.2	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของ โรงเรียนและชุมชน					
3.3	ความเหมาะสมด้านจำนวนครูที่ปรึกษาใน อัตราส่วนตามมาตรฐานที่เขตพื้นที่ การศึกษากำหนด					
3.4	ความเหมาะสมด้านจำนวนอุปกรณ์ ที่ใช้ต่อการเลือกเรียนของสมาชิก กิจกรรม					
3.5	การกำหนดเป้าหมายและเนื้อหา ของการจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้อง ต่อความคาดหวังของโรงเรียนและชุมชน					

ข้อ	ประเด็นสภาพปัญหา การดำเนิน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น	ระดับปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
4.	<u>ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</u>					
4.1	โรงเรียนมีบุคลากรทางด้านกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน เพื่อใช้ดำเนินงานด้านการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเพียงพอ					
4.2	ผู้ปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบดูแลในการ ดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน					
4.3	การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของครู กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในส่วนของ นักเรียนที่ไม่สามารถปรับตัวกับการเรียน ได้					
4.4	สภาพด้านจรรยาบรรณของความเป็นครู ซึ่งมุ่งเน้นในด้านให้ความรู้ความสามารถ ต่อนักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม					
4.5	โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและให้ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมุ่งเน้นทักษะความสามารถของผู้เรียน ปลูกฝังด้านความมีระเบียบวินัย และเอา ใจใส่ต่อการเรียน					
5.	<u>ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม ความสามารถความถนัด</u>					
5.1	เปิดรับนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดของ นักเรียน					
5.2	มีการประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทและสภาพ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจความพร้อมของ ตนเองได้อย่างครอบคลุมและเข้าถึง					
5.3	นักเรียนได้มีการปรับตัวก่อนเข้าฝึกหัด					
5.4	มีการรวมกลุ่มจัดการเรียนรู้ด้านทฤษฎี ให้กับนักเรียนก่อนนำไปใช้จริง					

ข้อ	ประเด็นสภาพปัญหา การดำเนิน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น	ระดับปัญหาการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
5.5	นักเรียนสามารถปฏิบัติตามที่ได้รับ มอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
6.	<u>ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน</u>					
6.1	มีการประเมินผลการเรียนรู้โดยการวัด ทักษะความก้าวหน้าของนักเรียนเป็น รายบุคคลและรายกลุ่ม					
6.2	วัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องทฤษฎี และหลักการได้ตรงตามวัตถุประสงค์					
6.3	การประเมินการออกแบบปฏิบัติงานใน โรงเรียนและชุมชน เป็นไปตามเป้าหมาย และคุณลักษณะของงาน					
6.4	มีการประเมินผลการบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ ใช้ การแต่งกายที่มีความพร้อมในการ ปฏิบัติงานตามกิจกรรมของผู้เข้าร่วม					
6.5	มีการรายงานผลการดำเนินงานและ สรุปผลการปฏิบัติงานของกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนที่มีคุณภาพเสนอต่อผู้บริหาร โรงเรียน					

ตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

คำชี้แจง กรุณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ดังนี้

1. สภาพการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

2. สภาพวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านปัจจัยและเหตุผลประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

5. ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถความถนัด

.....

.....

.....

.....

.....

6. ด้านการประเมินผลกิจกรรมและรายงานการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0503.5(2)/

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

7 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขออนุญาตยืมเครื่องมือนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลนครราชสีมา

ด้วย นายณัฐวุฒิ ชูสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลขอนแก่น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตยืมจากท่าน ได้โปรดอนุญาตให้ นายณัฐวุฒิ ชูสกุล ทดลองใช้เครื่องมือจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ทั้งนี้จะทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว ตั้งแต่เดือน

เป็นต้นไป เพื่อที่นิติตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ที่ ศธ 0503.5(2)/

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

7 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลนครขอนแก่น

ด้วย นายณัฐวุฒิ ชูสกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดอนุญาตให้ นายณัฐวุฒิ ชูสกุล เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในสังกัดของท่าน ทั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ตั้งแต่เดือน

เป็นต้นไป เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ที่ ศธ 0530.5(2)/

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

7 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์ยุทธ วงษ์ศิริ

ด้วย นายณัฐวุฒิ ชูสกุล นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลขอนแก่น” โดยมี อาจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำการค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลิต ชูกำแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทร.0-4374-3143 โทรสาร. 0-4372-1764

ที่ ศธ 0530.5(2)/

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

7 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์สุธาสนี แม้นญาติ

ด้วย นายณัฐวุฒิ ชูสกุล นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลขอนแก่น” โดยมี อาจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำการค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลิต ชูกำแพง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทร.0-4374-3143 โทรสาร. 0-4372-1764

ที่ ศธ 0530.5(2)/

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

7 พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน อาจารย์ศรินทร์ย์ เปานาเรียง

ด้วย นายณัฐวุฒิ ชูสกุล นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง "สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลขอนแก่น" โดยมี อาจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

เพื่อให้การทำการค้นคว้าอิสระเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เพื่อที่นิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทร.0-4374-3143 โทรสาร. 0-4372-1764

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติย่อของผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นายณัฐวุฒิ ชูสกุล
วันเกิด วันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2523
สถานที่เกิด จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 54/18 หมู่ที่ 15 ตำบลศิลา อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ 085 -816 - 6901
ตำแหน่งหน้าที่การงาน ผู้ช่วยนักวิชาการวัฒนธรรม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน เทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2539 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2542 ปวช.3 วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2547 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศบ.) สาขาวิชาศิลปกรรม (ออกแบบ
นิเทศศิลป์) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
พ.ศ. 2556 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

